

Rapport

Verenigingsmonitor Zoetermeer 2025

Sport en cultuur

Verenigingsmonitor Zoetermeer 2025

Sport en cultuur

In opdracht van de gemeente Zoetermeer

Mulier Instituut

Niels Meulenbroeks

Petra Schep

Janine van Kalmthout

Voor meer informatie kunt u contact opnemen met het Mulier Instituut.

© Mulier Instituut

Utrecht, juni 2025

www.mulierinstituut.nl

info@mulierinstituut.nl

Disclaimer

U mag delen uit deze publicatie overnemen op voorwaarde van bronvermelding: auteur(s), de titel van de publicatie en het jaar van uitgave.

Er gelden gebruiksvoorwaarden voor de foto's in deze publicatie. Neem foto's daarom niet over zonder toestemming van het Mulier Instituut.

Over ons

Het Mulier Instituut doet sportonderzoek voor beleid en samenleving. Voor overheden, maatschappelijke organisaties, onderwijsinstellingen, sportorganisaties en bedrijven onderzoeken we allerlei thema's op het gebied van sport en sportief bewegen: van de sportdeelname van (groepen) Nederlanders tot de motorische vaardigheden van kinderen, en van diversiteit en inclusie in de sport tot de economische impact van sportevenementen.

Het Mulier Instituut is een onafhankelijke stichting zonder winstoogmerk.

Ons doel is bijdragen aan goed onderbouwd beleid, gericht op de bevordering van sport, sportief bewegen en versterking van de sportsector. Dit doen we op verschillende manieren:

We verzamelen data en monitoren de Nederlandse sportsector en beleidsprogramma's.

We ontwikkelen kennis en onderzoeksmethoden via verkennende en verdiepende studies.

We duiden onderzoeksuitkomsten en vertalen deze naar de beleidspraktijk.

We onderbouwen beleidsbeslissingen met expertise en advies.

We bieden gevraagd en ongevraagd duiding en reflectie in de rol van 'kritische vriend' van de sportsector.

We zetten ons in voor de bevordering van de sportwetenschap.

Inhoudsopgave

Verenigingsmonitor Zoetermeer 2025

1	Inleiding	6
1.1	De monitor	6
1.2	Dataverzameling	6
1.3	Vergelijking monitor 2022 en 2025	7
2	Sportverenigingen	9
2.1	Organisatiekracht	9
2.2	Maatschappelijke oriëntatie	26
2.3	Vitaliteit	36
2.4	Nationaal Sportakkoord	38
2.5	Conclusies & aanbevelingen sport	44
3	Cultuurorganisaties	49
3.1	Organisatie	49
3.2	Maatschappelijke betrokkenheid	59
3.3	Conclusies & aanbevelingen cultuur	64
4	Vergelijking sportverenigingen en cultuurorganisaties	68
	Bijlage 1 - Methodiek vitaliteitsindex sportverenigingen	71
	Bijlage 2 - Responsoverzichten	73

Inleiding

Met deze monitor brengen we het functioneren van sportverenigingen en cultuurorganisaties in de gemeente Zoetermeer in kaart. Met de resultaten kan de gemeente werken aan een duurzaam ondersteuningsbeleid voor deze organisaties. In dit eerste hoofdstuk beschrijven we de monitor en de dataverzameling.

1.1 De monitor

Verenigingsmonitor

In dit rapport beschrijven we het functioneren van sportverenigingen en cultuurorganisaties in de gemeente Zoetermeer. Voor beide typen organisaties hebben we een vragenlijst opgesteld. Het uitgangspunt hierbij was de landelijke verenigingsmonitor voor sportverenigingen van het Mulier Instituut.

De verenigingsmonitor geeft inzicht in de manier waarop sportverenigingen functioneren, de maatschappelijke rol die zij (willen) vervullen en eventuele bedreigingen in de toekomst. Thema's in de monitor zijn bijvoorbeeld:

- het aantal leden en/of deelnemers van organisaties;
- de problemen die organisaties ervaren;
- het (vrijwilligers)kader;
- het beleid;
- de financiën;
- de accommodatie; en
- de (potentiële) samenwerkingspartners.

Vitaliteitsindex

Voor de sportverenigingen hebben we aansluiting gezocht bij de vitaliteitsindex van de verenigingsmonitor. Bovenstaande thema's zijn verwerkt in dit model. Aan de hand van de organisatiekracht en maatschappelijke oriëntatie van de sportverenigingen bepalen we de vitaliteit. In bijlage 1 staat hier meer over.

De vitaliteitsindex van de verenigingsmonitor is gebaseerd op het basismodel vitale sportclubs.¹ Dit model sluit onvoldoende aan bij de werking van cultuurorganisaties. Daarom berekenen we geen vitaliteitsscore voor de cultuurorganisaties.

1.2 Dataverzameling

De vragenlijsten voor sportverenigingen en cultuurorganisaties hebben we afgenomen in de vorm van een webenquête. De gemeente Zoetermeer heeft in samenwerking met het Mulier Instituut de verenigingen uitgenodigd voor het onderzoek. De dataverzameling vond plaats van 9 januari tot en met 10 maart.

¹ Lucassen, J., & Van Kalmthout, J. (2015). *Vitale clubs voor sport en samenleving*. Mulier Instituut.

41 procent van de sportverenigingen en 39 procent van de cultuurorganisaties heeft de vragenlijst ingevuld ([tabel 1.1](#)).

Tabel 1.1
Respons per type organisatie
(in aantallen en procenten)

Type organisatie	Uitgenodigd	Ingevuld	Respons
Sportverenigingen	140	57	41%
Cultuurorganisaties	54	21	39%

Bron: Mulier Instituut, bevraging sportverenigingen en cultuurorganisaties gemeente Zoetermeer, 2025.

Op basis van verenigingsomvang en type sport (binnen/buiten) vormt de responsgroep geen goede afspiegeling van de sportverenigingen in de gemeente Zoetermeer. De kleine verenigingen, met vijftig leden of minder, zijn ondervertegenwoordigd. De grote verenigingen, met meer dan 250 leden, zijn oververtegenwoordigd. Wat betreft type sport zitten er in de responsgroep te weinig binnensportverenigingen in vergelijking met de volledige populatie.

De responsgroep van de cultuurorganisaties vormt, op basis van de organisatieomvang en de cultuursector, wel een goede afspiegeling van de cultuurorganisaties in de gemeente Zoetermeer. Alleen de kleine cultuurorganisaties, met minder dan vijftig leden, zijn licht ondervertegenwoordigd.

De volledige responsanalyses is terug te vinden in bijlage 2.

1.3 Vergelijking monitor 2022 en 2025

In 2022 heeft het Mulier Instituut een eerste verenigingsmonitor afgenomen onder sportverenigingen en cultuurorganisaties in de gemeente Zoetermeer. Toen bestond de responsgroep uit 62 sportverenigingen en 28 cultuurorganisaties. 36 sportverenigingen hebben zowel in 2022 als in 2025 de verenigingsmonitor volledig ingevuld (55% van de responsgroep sportverenigingen van 2025).

De responsgroepen van de sportverenigingen verschillen enigszins van elkaar. In 2025 hebben iets meer kleine verenigingen en buitensportverenigingen deelgenomen aan de verenigingsmonitor dan in 2022. De responsgroepen van de cultuurorganisaties van 2022 en 2025 zijn vergelijkbaar wat betreft omvang van de organisaties. Dit is niet het geval voor de cultuursectoren. Op dit vlak lopen de responsgroepen sterk uiteen.

Door de verschillende responsgroepen zijn de resultaten uit beide jaren niet direct vergelijkbaar. Daarnaast worden de verschillen tussen beide verenigingsmonitoren deels bepaald door de aanwezigheid van een aantal 'nieuwe' verenigingen in dit onderzoek. Bij de vergelijking van de resultaten houden we hier rekening mee.

De cijfers in de figuren en tabellen ronden we af op hele getallen. Het kan daardoor in enkele gevallen voorkomen dat de uitkomsten niet exact optellen tot 100 procent.

Leeswijzer

In de volgende hoofdstukken presenteren we de resultaten van de sportverenigingen (hoofdstuk 2) en de cultuurorganisaties (hoofdstuk 3). In beide hoofdstukken komen eerst de organisatieaspecten aan bod en daarna de maatschappelijke oriëntatie. In het hoofdstuk over de sportverenigingen belichten we ook de vitaliteit van de verenigingen. We sluiten elk hoofdstuk af met conclusies en aanbevelingen.

In hoofdstuk 4 leggen we de belangrijkste bevindingen van sportverenigingen en cultuurorganisaties naast elkaar.

Sportverenigingen

In dit hoofdstuk presenteren we de resultaten van de sportverenigingen uit Zoetermeer die deelnamen aan de verenigingsmonitor.

2.1 Organisatiekracht

In deze paragraaf bespreken we de organisatiekracht van de sportverenigingen. We lichten ook de scores per criterium van organisatiekracht toe. De organisatiekracht van de sportvereniging definiëren we als de mate waarin de vereniging in staat is haar sportaanbod voor de (potentiële) leden te organiseren.

Deze index bestaat uit vijf criteria: leden, kader, accommodatie, financiën en beleid. De score per criterium delen we in onvoldoende, matig, voldoende of goed in. De scores op alle criteria bepalen samen de organisatiekracht van de vereniging. Zie bijlage 1 voor meer uitleg over de methode.

Organisatiekracht verenigingen

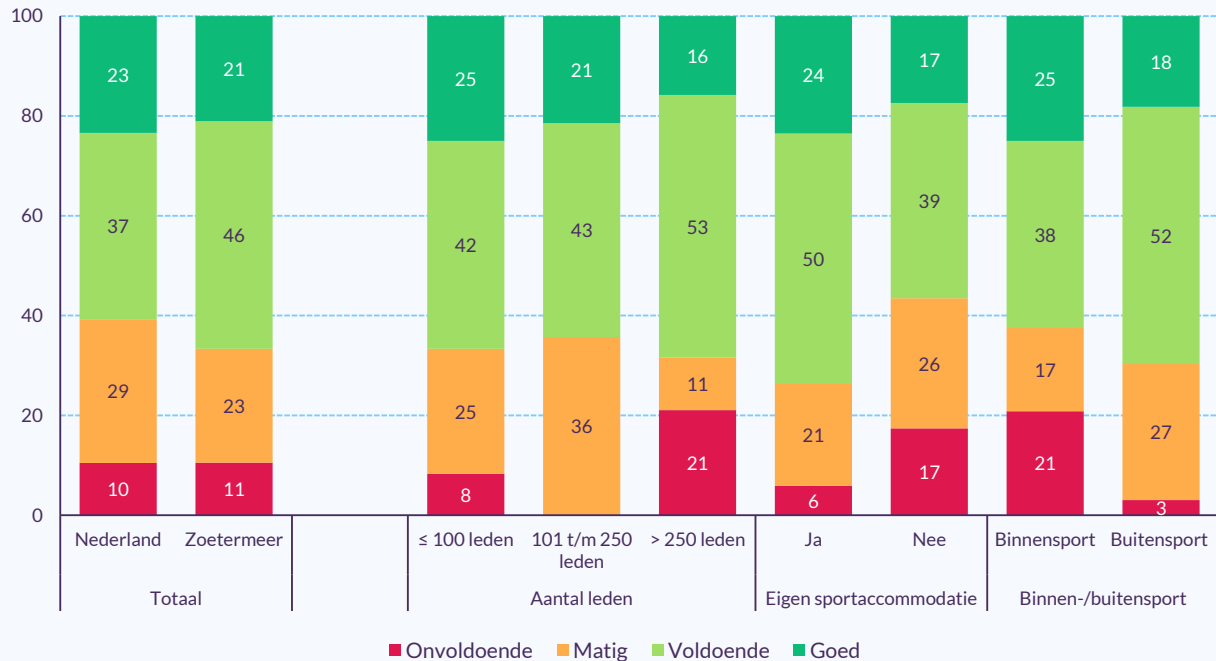
● Twee op de drie verenigingen organisatiekrachtig

Twee derde van de sportverenigingen in dit onderzoek scoort voldoende of goed op de index organisatiekracht (67%, zie [figuur 2.1](#)). Deze verenigingen zijn in staat het sportaanbod voor de (potentiële) leden te organiseren. De sportverenigingen uit Zoetermeer die deelnamen aan het onderzoek, scoren iets beter dan het landelijke gemiddelde: in heel Nederland zijn drie op de vijf sportverenigingen organisatiekrachtig (60%).

Een kwart van de verenigingen scoort matig (23%) en een op de tien onvoldoende (11%). Dit zijn vaker sportverenigingen met een eigen sportaccommodatie en binnensportverenigingen.

De kleine sportverenigingen (≤ 100 leden) in dit onderzoek scoren gemiddeld beter dan de grote (>250 leden). Ze scoren vaker goed (25% vs. 16%) en minder vaak onvoldoende (8% vs. 21%). Dit is het tegenovergestelde van het landelijke beeld, waar grote verenigingen beter scoren dan kleine (niet in figuur).

Figuur 2.1
Organisatiekracht sportverenigingen gemeente Zoetermeer
 (in procenten, n=57)

Bron: Mulier Instituut, bevraging sportverenigingen gemeente Zoetermeer, 2025.

● Accommodatie en kader grootste aandachtspunten

De sportverenigingen in dit onderzoek scoren het best op het criterium leden ([figuur 2.2](#)). Twee op de drie scoren daarop goed (67%), en nog eens een op de vijf scoort voldoende (19%). Dit is iets hoger dan het landelijke gemiddelde (80% goed of voldoende). Een aantal verenigingen scoort onvoldoende (7%). Dit zijn met name kleine verenigingen en verenigingen zonder eigen accommodatie (niet in figuur).

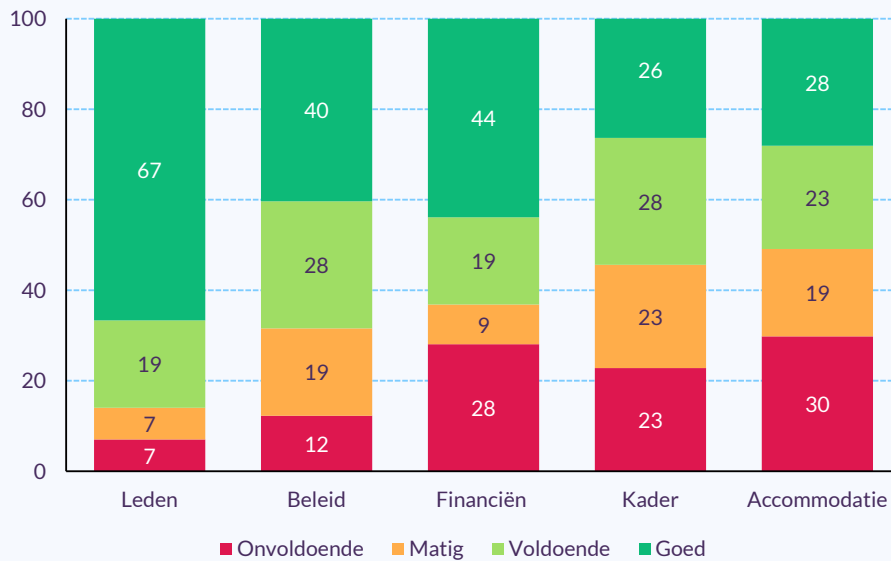
De sportverenigingen die deelnamen aan de monitor, scoren het minst goed op het criterium accommodatie. De helft van de verenigingen scoort daarop onvoldoende (30%) of matig (19%). Sportverenigingen zonder accommodatie scoren vaker onvoldoende of matig dan sportverenigingen met een eigen accommodatie (niet in figuur).

Ook kader vormt een aandachtspunt. Op dit criterium scoort een kwart onvoldoende en een kwart matig (beide 23%). Grote en middelgrote verenigingen scoren veel vaker onvoldoende of matig dan kleine verenigingen (resp. 68%, 57% en 21%, niet in figuur). De score van binnensportverenigingen is iets lager dan die van buitensportverenigingen.

Figuur 2.2

Verdeling scores sportverenigingen op de criteria van organisatiekracht

(in procenten, n=57)

Bron: Mulier Instituut, bevraging sportverenigingen gemeente Zoetermeer, 2025.

De scores op het criterium financiën lopen sterk uiteen. Een kwart van de verenigingen scoort hierop onvoldoende (28%). Tegelijkertijd scoren twee op de vijf verenigingen goed (44%).

Twee op de drie verenigingen scoren voldoende of goed op het criterium beleid (68%). Op dit criterium scoren verenigingen zonder eigen accommodatie en buitensportverenigingen iets vaker onvoldoende dan hun tegenhangers (niet in figuur).

● **Aandeel organisatiekrachtige verenigingen is toegenomen**

Ten opzichte van de verenigingsmonitor van 2022 scoren meer verenigingen voldoende of goed op organisatiekracht (67% vs. 58%). Deze ontwikkeling lijkt voornamelijk toe te schrijven aan de 'nieuwe' verenigingen, die alleen deelnamen aan de monitor van 2025. Zij scoren aanzienlijk hoger dan de verenigingen die alleen in 2022 deelnamen. De organisatiekracht van de verenigingen die in beide monitoren zitten, is ongeveer gelijk gebleven (-2%, niet in figuur).

Binnen de criteria van organisatiekracht hebben ook veranderingen plaatsgevonden. De verenigingen scoren in 2025 gemiddeld beter op de criteria leden, financiën en beleid, maar slechter op de criteria kader en accommodatie.

De verbetering van de score op het criterium beleid is zowel terug te zien in de score van de verenigingen die in beide jaren deelnamen, als in de hogere score van de nieuwe verenigingen. De toename van de scores op leden en financiën komt door

de nieuwe verenigingen. De score van verenigingen die in beide jaren meededen, nam gemiddeld (licht) af op deze criteria. De daling van de score op het criterium accommodatie komt door de verenigingen die alleen in 2025 deelnamen, de daling op het criterium kader door een afname van de score van de verenigingen die aan beide monitoren deelnamen.

In het vervolg van deze paragraaf behandelen we per criterium de resultaten van de sportverenigingen.

Leden

● Bijna een derde van het ledenbestand bestaat uit jeugdleden

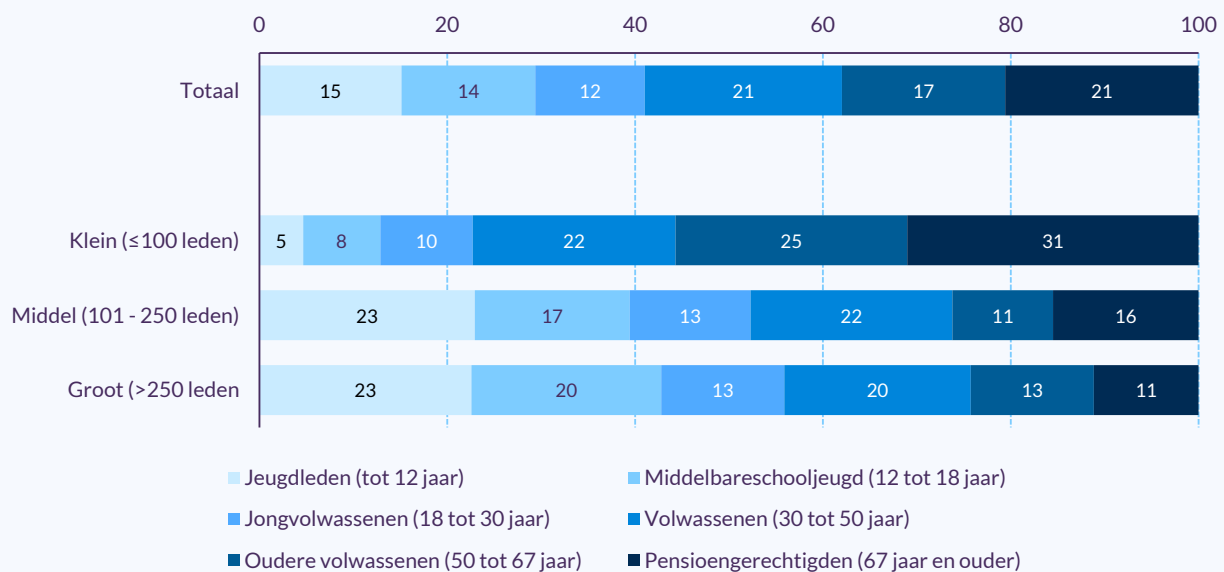
De sportverenigingen in dit onderzoek hebben gemiddeld circa 300 leden. Het aantal leden van de verenigingen varieert van enkele tientallen tot zo'n 1.500.

Gemiddeld is het aandeel jeugdleden (jonger dan 18 jaar) bij de sportverenigingen die deelnamen aan de verenigingsmonitor 29 procent ([figuur 2.3](#)). Het aandeel jeugdleden is aanzienlijk hoger bij de (middel)grote verenigingen dan bij de kleine verenigingen. Een kwart van de verenigingen in dit onderzoek heeft helemaal geen jeugdleden (28%, niet in figuur). Dit zijn met name kleine verenigingen.

Figuur 2.3

Opbouw ledenbestand sportverenigingen naar leeftijd en verenigingsomvang

(in procenten, n=57)

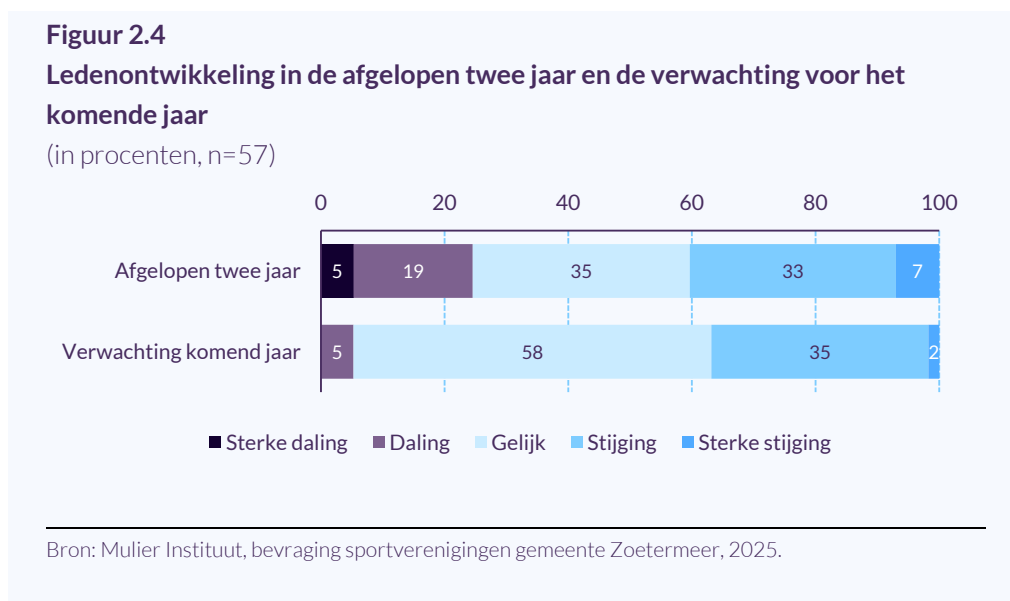
Bron: Mulier Instituut, bevraging sportverenigingen gemeente Zoetermeer, 2025.

Een vijfde van het ledenbestand van de verenigingen in dit onderzoek bestaat uit pensioengerechtigden (21%). Dit aandeel is gemiddeld het hoogst bij kleine verenigingen. Vier op de vijf verenigingen hebben leden van 67 jaar of ouder in het ledenbestand (82%, niet in figuur).

Een op de drie verenigingen heeft topsporters of topsporttalenten in de vereniging (33%). Dit is het vaakst het geval bij (middel)grote verenigingen. Bij de verenigingen met topsporters of topsporttalenten sporten gemiddeld elf topsporters of talenten.

● Ruim een op de drie verwacht ledenstijging

Twee op de vijf verenigingen hebben de afgelopen twee jaar te maken gehad met een ledenstijging (40%, [figuur 2.4](#)). Daarentegen heeft een kwart het aantal leden (sterk) zien dalen (24%). Dit zijn met name kleine verenigingen, binnensportverenigingen en verenigingen zonder eigen accommodatie (niet in figuur).

Voor het komende jaar zijn de verenigingen in dit onderzoek positief gestemd. Ruim een op de drie verwacht een toename van het aantal leden (37%). Vooral grote verenigingen geven aan dat ze een (sterke) stijging voorzien. Een aantal verenigingen verwacht dat het ledenaantal het komende jaar afneemt (5%). Dit zijn allemaal verenigingen die de afgelopen twee jaar ook met een (sterke) daling te maken hadden (niet in figuur).

Bijna alle verenigingen die meededen aan de verenigingsmonitor, geven aan een ledengroeiambitie te hebben (96%). De helft van de verenigingen heeft deze ambitie, maar heeft geen beleid of speerpunten die deze ambitie ondersteunen (46%). De helft van de verenigingen wil groeien door in te zetten op ledenwerving (46%), een enkele vereniging door uitstroom van leden af te remmen (5%).

Drie op de vijf verenigingen hebben leden met een niet-Nederlandse achtergrond (60%). Dit is vaker het geval bij (middel)grote verenigingen dan bij kleine verenigingen. Een op de acht heeft geen leden met een niet-Nederlandse achtergrond (12%). Een kwart weet dit niet of wil het niet zeggen (28%).

Bij ruim de helft van de verenigingen zijn leden actief die een beperking en/of chronische aandoening hebben (58%). Bij een kwart van de verenigingen sporten

geen leden met een beperking en/of chronische aandoening (25%). Een op de vijf verenigingen weet het niet of wil het niet zeggen (18%).

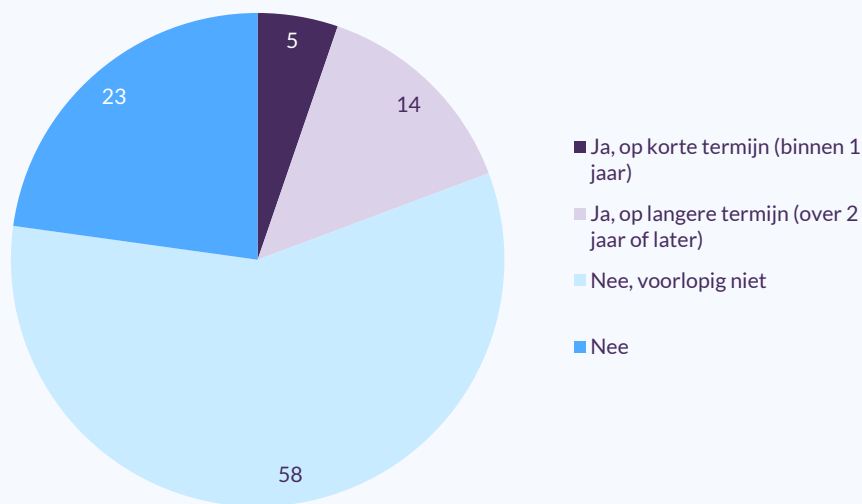
● Een op de vijf ziet ledenontwikkeling als bedreiging voor de toekomst

Een op de vijf verenigingen geeft aan dat ze op korte of langere termijn de huidige ontwikkeling van het ledenaantal als bedreiging voor de toekomst zien. Bij ruim de helft van de verenigingen is dit voorlopig niet het geval (58%). Dit is met name het geval bij verenigingen die het komende jaar een daling van het aantal leden verwachten of de afgelopen jaren met een ledendaling te maken hebben gehad (niet in figuur).

Figuur 2.5

Ontwikkeling ledenaantal als bedreiging voor de toekomst

(in procenten, n=57)

Bron: Mulier Instituut, bevraging sportverenigingen gemeente Zoetermeer, 2025.

● Kwart heeft een wachtlijst

Een kwart van de sportverenigingen in dit onderzoek heeft een wachtlijst (25%, niet in figuur). Dit is met name het geval bij (middel)grote verenigingen. Binnen- en buitensportverenigingen hebben even vaak te maken met een wachtlijst. Een aantal verenigingen heeft (ook) een ledenstop (7%).

● Meeste verenigingen ervaren belemmeringen bij bereiken specifieke doelgroepen

86 procent van de verenigingen geeft aan één of meerdere belemmeringen te ervaren bij het bereiken van meer leden uit specifieke doelgroepen, zoals jongeren, ouderen of mensen met een beperking (figuur 2.6). Kleine en grote verenigingen ervaren even vaak belemmeringen (niet in figuur).

De belemmering die de verenigingen het vaakst noemen, is het sportaanbod van de vereniging (37%). Het aanbod van de vereniging past niet bij wat de doelgroep zoekt

en is niet passend te maken. Dit is iets vaker het geval bij kleine verenigingen dan bij grote (niet in figuur).

Een derde van de verenigingen beschikt niet over (gekwalficeerde) begeleiders om de specifieke groepen die de vereniging wel bereikt, te begeleiden of te trainen (35%). Ook niet kunnen zorgen voor vervoer van sporters als dit nodig is (bijv. bij mensen met een beperking) vormt een belemmering voor een derde van de verenigingen (30%).

Andere belemmeringen die een enkele vereniging noemt, zijn wervingsadvertenties die niet slagen en een gebrek aan bereidheid van zorginstellingen om samen te werken.

Figuur 2.6

Belemmeringen om meer leden uit specifieke doelgroepen te bereiken

(in procenten, meerdere antwoorden mogelijk, n=57)

Bron: Mulier Instituut, bevraging sportverenigingen gemeente Zoetermeer, 2025.

Voor een deel van de verenigingen vormt de sportaccommodatie die ze gebruiken een belemmering voor het beter bereiken van doelgroepen. Eén op de vijf geeft aan dat de accommodatie en/of het beschikbare materiaal niet geschikt is (21%). Bij één op de zeven is de accommodatie niet toegankelijk genoeg (14%).

Sportverenigingen met een eigen accommodatie geven vaker aan dat de accommodatie of het beschikbare materiaal ongeschikt is dan verenigingen zonder eigen accommodatie (niet in figuur).

Kader

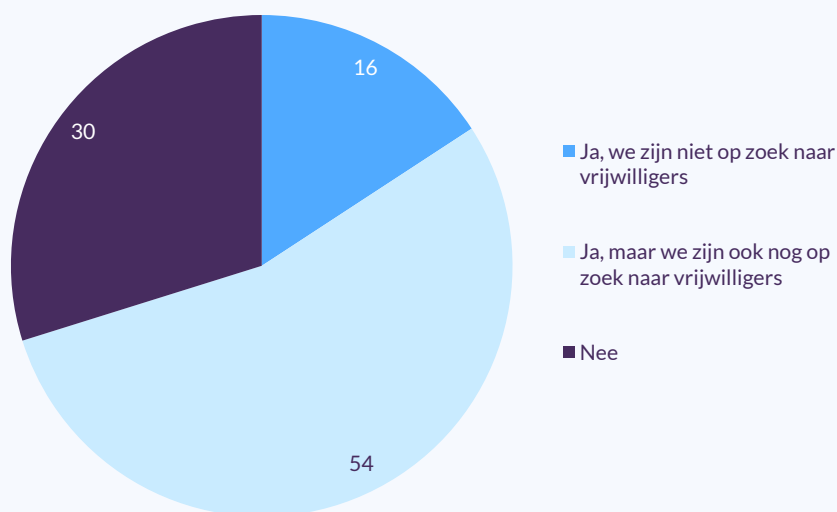
● Drie op de tien verenigingen hebben onvoldoende vrijwilligers

Gemiddeld hebben de sportverenigingen in dit onderzoek zo'n zestig vrijwilligers. Het aantal loopt uiteen van enkele vrijwilligers tot circa 380. De helft van de verenigingen heeft vrijwilligers die een vrijwilligersvergoeding krijgen (51%). Met name bij grote verenigingen ontvangt een deel van de vrijwilligers een vergoeding. Gemiddeld ontvangt één op de zes vrijwilligers een vrijwilligersvergoeding.

Een op de vijf verenigingen heeft betaalde medewerkers in dienst. Ook dit is vaker het geval bij grotere verenigingen dan bij kleine en middelgrote. Bij de meeste verenigingen met betaalde medewerkers is het aantal beperkt tot een enkele.

Zeven op de tien verenigingen geven aan voldoende vrijwilligers te hebben (70%, [figuur 2.7](#)). Toch geeft drie kwart van deze groep aan nog wel op zoek te zijn naar extra vrijwilligers. Drie op de tien verenigingen hebben onvoldoende vrijwilligers (30%). Dit is met name het geval bij grote verenigingen en verenigingen met een eigen sportaccommodatie (niet in figuur).

Figuur 2.7
Sportverenigingen met voldoende vrijwilligers
(in procenten, n=57)

Bron: Mulier Instituut, bevraging sportverenigingen gemeente Zoetermeer, 2025.

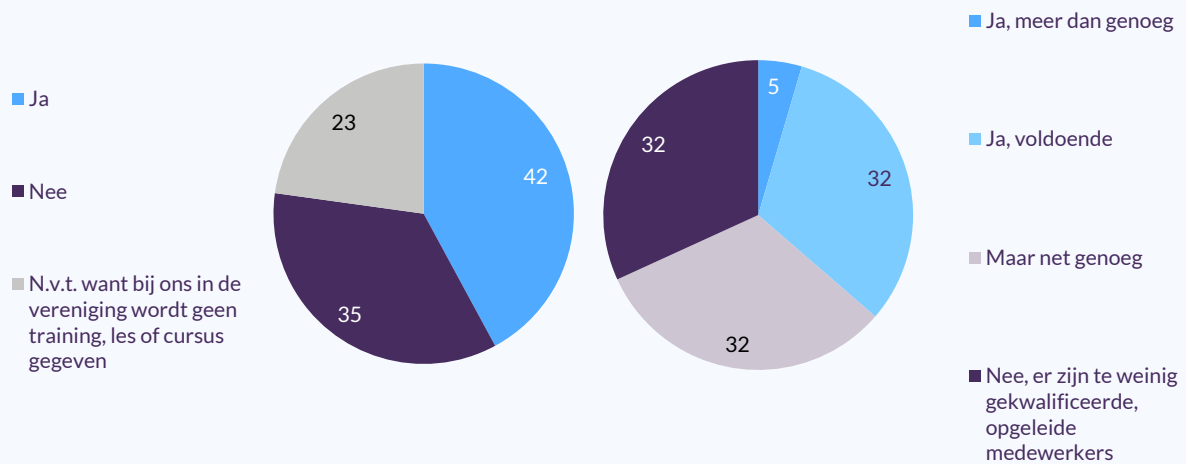
● Een derde heeft onvoldoende trainers

Een op de drie verenigingen geeft aan onvoldoende trainers, begeleiders of instructeurs te hebben om trainingen, lessen of cursussen voor de leden te verzorgen (35%, [figuur 2.8](#)). Vooral bij (middel)grote verenigingen speelt dit. Twee op de vijf verenigingen beschikken wel over voldoende trainers (42%). Bij een kwart van de verenigingen in dit onderzoek zijn geen trainers aanwezig, omdat de vereniging geen trainingen, lessen of cursussen aanbiedt (23%).

Figuur 2.8

Sportverenigingen met voldoende trainers (links) en voldoende gekwalificeerde, opgeleide trainers (rechts)

(in procenten, n=57 (links) en n=44 (rechts))

Bron: Mulier Instituut, bevraging sportverenigingen gemeente Zoetermeer, 2025.

Aan verenigingen met trainers hebben we gevraagd ze over voldoende gekwalificeerde, opgeleide trainers beschikken. Een op de drie verenigingen heeft (ruim) voldoende opgeleide trainers (37%, [figuur 2.8](#)). Bij een derde is het aantal gekwalificeerde, opgeleide trainers maar net genoeg (32%). Een even grote groep verenigingen heeft te weinig gekwalificeerde, opgeleide trainers (32%). Dit is het geval bij kleine, middelgrote en grote verenigingen (niet in figuur).

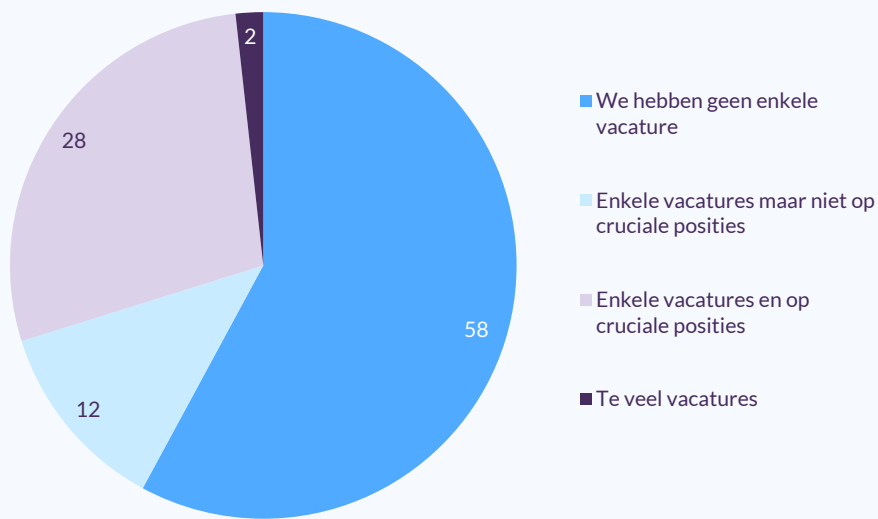
● Twee op de vijf hebben vacatures

Ruim de helft van de verenigingen in dit onderzoek heeft helemaal geen vacatures openstaan voor vrijwilligers of betaalde medewerkers (58%, [figuur 2.9](#)). Bij een op de drie verenigingen zorgen de vacatures mogelijk voor problemen. Zij geven aan te veel vacatures (2%) of vacatures op cruciale posities te hebben (28%). (Middel)grote verenigingen hebben dit iets vaker dan kleine verenigingen (niet in figuur).

Figuur 2.9

Vacatures voor betaalde medewerkers en vrijwilligers

(in procenten, n=57)

Bron: Mulier Instituut, bevraging sportverenigingen gemeente Zoetermeer, 2025.

Verenigingen hebben met name vacatures voor vrijwilligers voor bestuursfuncties, voor de organisatie van wedstrijden en toernooien en voor de PR en communicatie. Vacatures voor betaalde medewerkers zijn er met name voor trainers.

● **Een op de acht verenigingen heeft een vrijwilligersplan**

Een op de acht verenigingen in dit onderzoek heeft een actueel plan over de omgang met vrijwilligers (12%). Een dergelijk plan kan helpen om de werving van nieuwe vrijwilligers en het behoud van huidige vrijwilligers te bevorderen. Binnensportverenigingen beschikken vaker over zo'n plan dan buitensportverenigingen.

Drie op de tien verenigingen geven aan nog geen plan te hebben, maar wel bezig te zijn met de ontwikkeling ervan (30%). Dit is het geval bij de helft van de grote verenigingen in dit onderzoek (53%). Drie op de vijf hebben geen actueel vrijwilligersplan en zijn hier ook niet mee bezig (58%). Dit is met name het geval bij kleine verenigingen (79%).

Beleid

● **Ruim de helft werkt planmatig**

De afgelopen vier jaar heeft de helft van de verenigingen in dit onderzoek voornemens, doelstellingen of plannen op papier gezet voor het functioneren van de vereniging. Dit is iets lager dan het landelijke gemiddelde (63%). (Middel)grote verenigingen werkten vaker planmatig dan kleine verenigingen.

● Werving en behoud vrijwilligers en leden voornaamste beleidsplannen

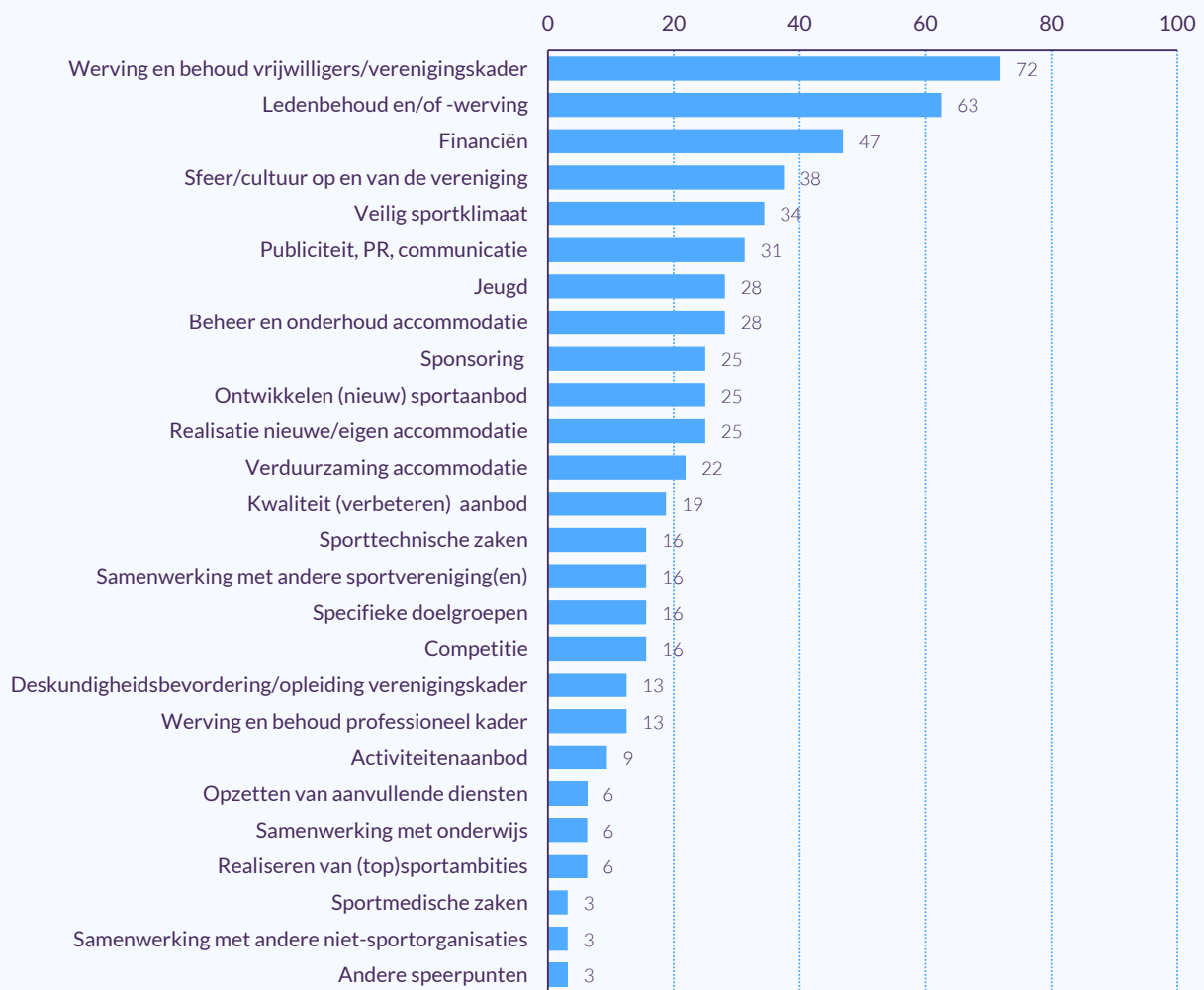
Bij de verenigingen die de afgelopen vier jaar planmatig werkten, was de werving en het behoud van vrijwilligers het meest voorkomende onderwerp in de plannen.

Zeven op de tien verenigingen hadden dit opgenomen in hun beleid (72%, [figuur 2.10](#)). Met name bij (middel)grote verenigingen kwam dit thema veel voor. Naast de werving en het behoud van vrijwilligers waren ledenwerving en -behoud (63%) en financiën (47%) veelgenoemde thema's.

Figuur 2.10

Onderwerpen van beleidsplannen in de afgelopen vier jaar

(in procenten van het aantal verenigingen dat planmatig werkte, meerdere antwoorden mogelijk, n=32)

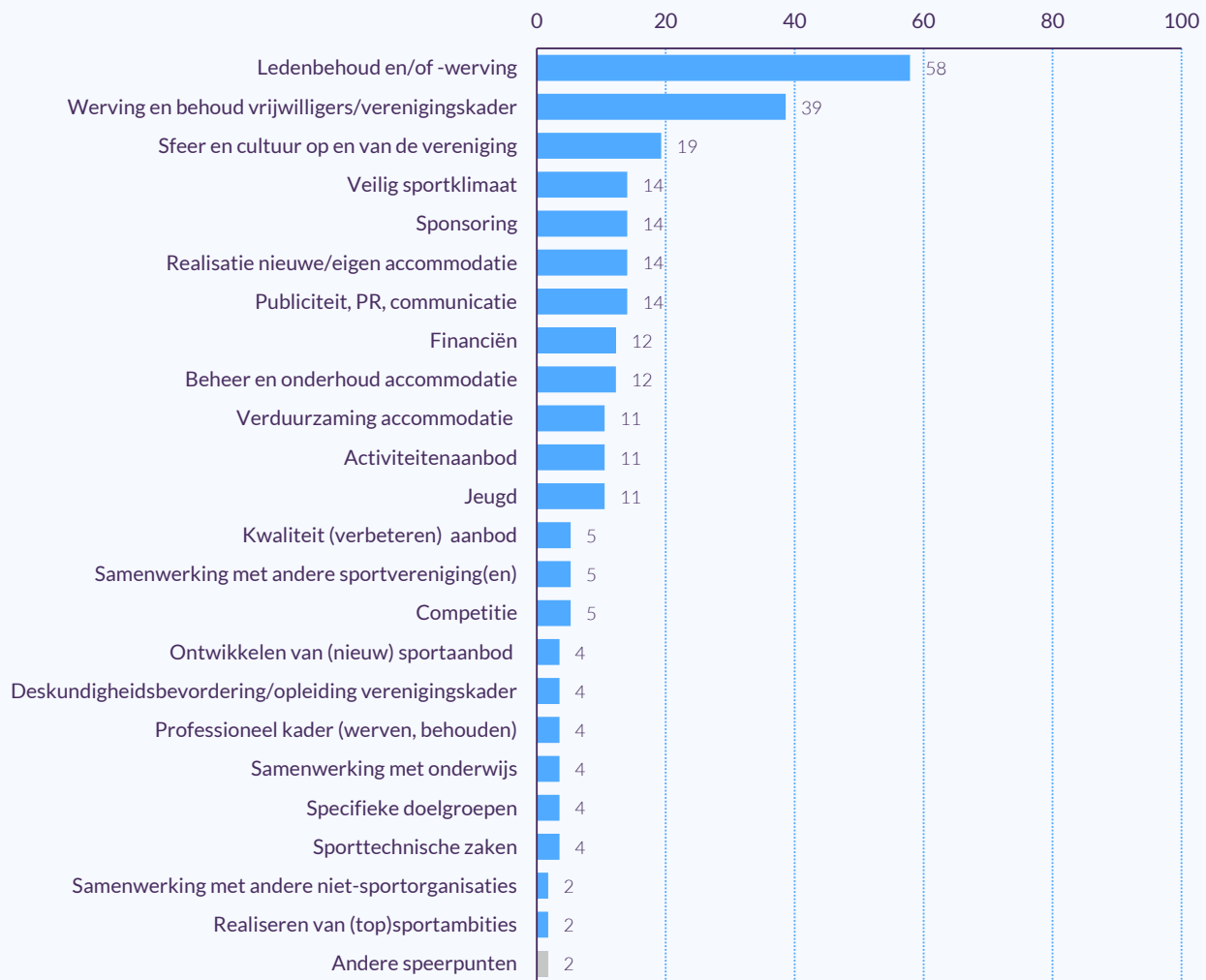
Bron: Mulier Instituut, bevraging sportverenigingen gemeente Zoetermeer, 2025.

De onderwerpen die het minst aan bod kwamen in de beleidsplannen van de verenigingen, zijn samenwerkingen met niet-sportorganisaties (3%) en onderwijs (6%), sportmedische zaken (3%), het realiseren van (top)sportambities (6%) en het opzetten van aanvullende diensten (6%, zie [figuur 2.10](#)).

● Werving en behoud leden belangrijkste speerpunt

We hebben alle verenigingen gevraagd welke speerpunten ze voor het komende jaar hebben. Het speerpunt dat de meeste verenigingen noemen, is ledenbehoud en/of ledenwerving. Ruim de helft wil hier het komende jaar op inzetten (58%). Met name kleine verenigingen geven vaak aan dat werving en behoud van leden één van hun speerpunten is.

Figuur 2.11
Speerpunten van de verenigingen voor het komende jaar
(in procenten, maximaal drie speerpunten mogelijk, n=57)

Bron: Mulier Instituut, bevraging sportverenigingen gemeente Zoetermeer, 2025.

Naast ledenbehoud en -werving is ook de werving en het behoud van vrijwilligers een veel genoemd speerpunt. Vooral bij grote verenigingen staat dit hoog op de agenda.

Naast deze twee thema's lopen de speerpunten van de verenigingen sterk uiteen. Financiën noemen verenigingen in beperkte mate als speerpunt, terwijl dit de

afgelopen vier jaar wel in de plannen van een aanzienlijk deel van de verenigingen voorkwam (47%, zie [figuur 2.10](#)).

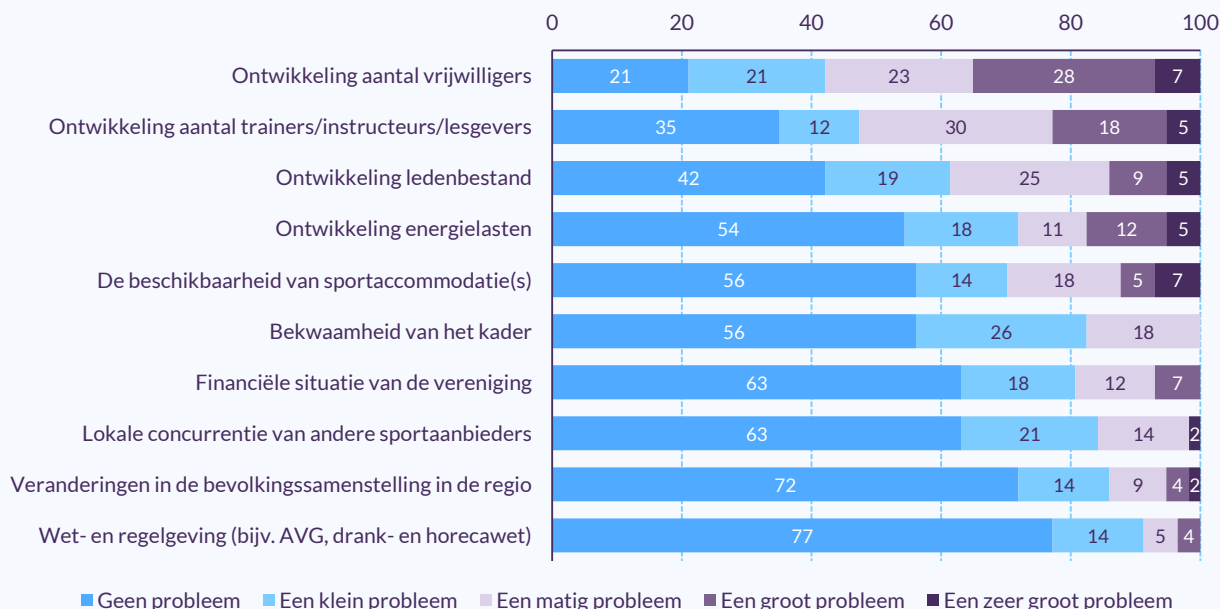
● **Ontwikkeling aantal vrijwilligers vormt grootste probleem**

De meeste verenigingen die aan het onderzoek deelnamen, ervaren op ten minste één thema een probleem. Slechts één vereniging geeft aan helemaal geen problemen te ervaren (2%). Twee derde ervaart minstens één (zeer) groot probleem (63%).

De ontwikkeling van het aantal vrijwilligers zorgt voor de meeste problemen bij de verenigingen in dit onderzoek. Vier op de vijf geven aan dat dit voor problemen zorgt (79%). Bij een derde van de verenigingen zijn deze problemen (zeer) groot (35%). Dit is met name het geval bij grote verenigingen: 58 procent van de grote verenigingen geeft aan een (zeer) groot probleem te hebben met het aantal vrijwilligers (niet in figuur).

Verenigingen met grote problemen geven aan dat het aantal vrijwilligers terugloopt. Bij een deel komt dit doordat het leden- en vrijwilligersbestand vergrijsst. Andere verenigingen geven aan dat de bereidheid om vrijwilligerswerk te doen afneemt. Met name voor vaste taken, zoals bestuursfuncties, is weinig animo. Bij de helft van de verenigingen met zeer grote problemen op dit thema bedreigt het probleem ook het voortbestaan van de vereniging (50%, niet in figuur).

Figuur 2.12
Ervaren problemen door sportverenigingen
 (in procenten, n=57)

Bron: Mulier Instituut, bevraging sportverenigingen gemeente Zoetermeer, 2025.

Ook de ontwikkeling van het aantal trainers, instructeurs en lesgevers en de ontwikkeling van het ledenbestand zorgen bij meer dan de helft van de verenigingen voor problemen (resp. 65% en 58%). Op beide thema's ervaart 5 procent van de verenigingen een zeer groot probleem.

De ontwikkeling van het ledenbestand geeft vooral (zeer) grote problemen bij kleine verenigingen. De verenigingen hebben te maken met vergrijzing. Daarnaast is het moeilijk voor verenigingen om gediplomeerde trainers aan te trekken of vrijwilligers voldoende op te leiden. Meerdere verenigingen geven aan dat dit nu al tot gevolg heeft dat een deel van de leden geen training krijgt van een gediplomeerde trainer.

De ontwikkeling van de energielasten zorgt bij een op de zes verenigingen voor (zeer) grote problemen (17%). Met name bij verenigingen met een eigen accommodatie speelt dit. De energieprijzen zijn snel gestegen en verenigingen voelen zich genoodzaakt deze kosten door te berekenen aan de leden. Besparen is lastig. Voor een aantal verenigingen zijn de kosten voor verduurzaming te hoog. Andere verenigingen geven aan alle mogelijke maatregelen al genomen te hebben. Bij één vereniging met een zeer groot probleem bedreigt dit het voortbestaan van de vereniging.

Een op de acht verenigingen ervaart een (zeer) groot probleem met de beschikbaarheid van de sportaccommodatie(s) (12%). De verenigingen met een zeer groot probleem zijn allemaal binnensportverenigingen. Zwembaden en sporthallen bieden de verenigingen te weinig capaciteit, waardoor ze moeten uitwijken naar andere locaties of in (te) grote groepen moeten sporten.

Waar de ontwikkeling van het aantal trainers, instructeurs en lesgevers bij meer dan de helft van de verenigingen voor problemen zorgt, is dit in veel mindere mate het geval bij de bekwaamheid van trainers. Iets minder dan de helft van de verenigingen ervaart een klein of matig probleem op dit gebied (44%).

Een enkele vereniging ervaart grote problemen wat betreft de financiële situatie van de vereniging (7%). Verenigingen teren in op hun reserves en hebben niet de mogelijkheid om middelen opzij te zetten voor grote investeringen. Eén vereniging ervaart een zeer groot probleem door lokale concurrentie (2%). Dit probleem is van dusdanige orde dat het een bedreiging vormt voor het voortbestaan van de vereniging.

De minste problemen ervaren de verenigingen in dit onderzoek door veranderingen in de bevolkingssamenstelling en de wet- en regelgeving. Toch zijn er ook enkele verenigingen die op deze thema's tegen (zeer) grote problemen aanlopen (resp. 6% en 4%).

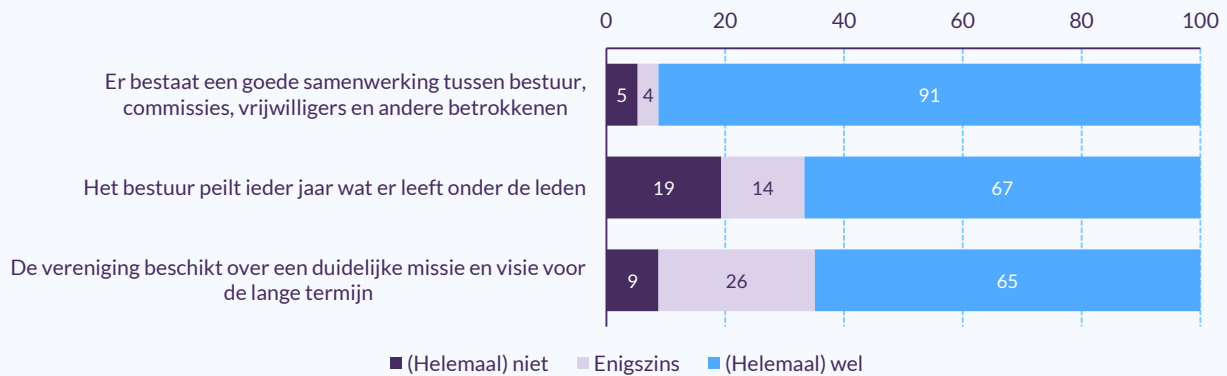
● Drie verenigingen staan op omvallen

Drie van de 57 sportverenigingen in dit onderzoek geven aan dat ze op het punt van omvallen staan (5%). Dit zijn allemaal kleine verenigingen. Een grote meerderheid van de verenigingen (84%) geeft aan helemaal niet op omvallen te staan.

● Bij bijna alle verenigingen werkt men goed samen

Bij de meeste verenigingen in dit onderzoek is er sprake van een goede samenwerking tussen bestuur, commissies, vrijwilligers en andere betrokkenen (90%, zie [figuur 2.13](#)). Bij enkele verenigingen is dit helemaal niet het geval (5%). Dit zijn zowel kleine als grote verenigingen (niet in figuur).

Figuur 2.13
Stellingen over visie en samenwerking
(in procenten, n=57)

Bron: Mulier Instituut, bevraging sportverenigingen gemeente Zoetermeer, 2025.

Twee derde van de verenigingen peilt ieder jaar wat er leeft onder de leden (67%). Een op de vijf verenigingen doet dit helemaal niet (19%). Kleine verenigingen zijn beter op de hoogte van wat leden vinden dan (middel)grote (niet in figuur).

Twee op de drie verenigingen hebben een duidelijke missie en langetermijnvisie (65%). Een aantal verenigingen heeft dit (helemaal) niet (9%). Dit zijn met name kleine verenigingen (niet in figuur).

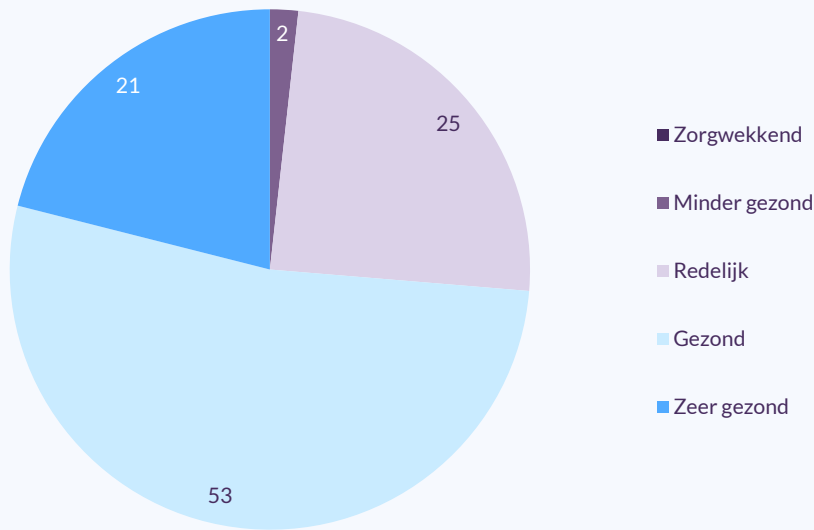
Financiën

● Drie kwart is financieel gezond

Drie op de vier verenigingen in dit onderzoek omschrijven de financiële positie van de eigen sportvereniging als (zeer) gezond (74%, zie [figuur 2.14](#)). Dit is vergelijkbaar met het landelijke gemiddelde (76%). Nog eens een kwart van de verenigingen vindt de financiën van de vereniging redelijk (25%).

Eén kleine vereniging geeft aan dat de financiën minder gezond zijn (2%). Dit is een van de verenigingen die een groot probleem ervaren met de financiële situatie van de vereniging ([figuur 2.12](#)).

Figuur 2.14
Eigen inschatting financiële positie
 (in procenten, n=57)

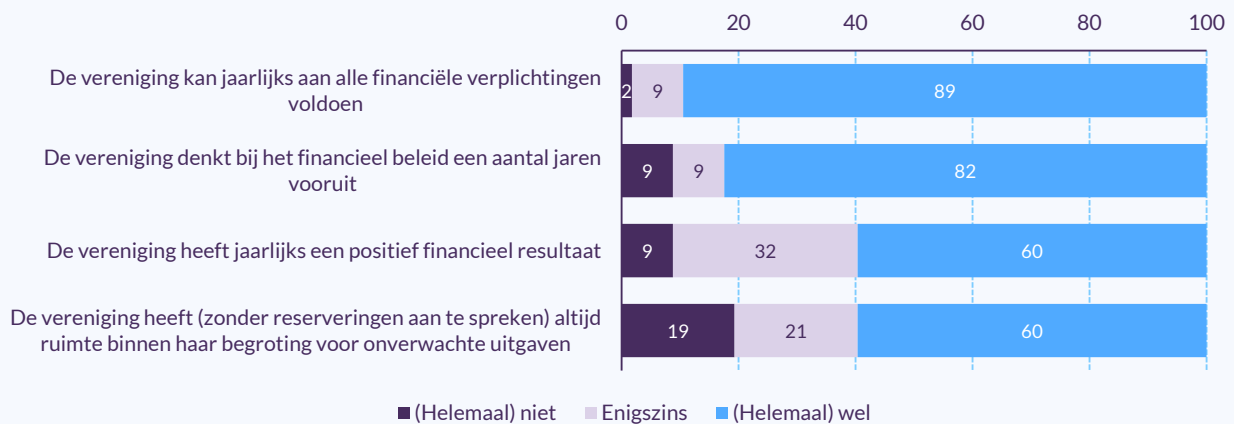

Bron: Mulier Instituut, bevraging sportverenigingen gemeente Zoetermeer, 2025.

● **Negen op de tien kunnen jaarlijks aan alle financiële verplichtingen voldoen**

De meeste verenigingen kunnen jaarlijks aan alle financiële verplichtingen voldoen (89%, zie [figuur 2.15](#)). Eén vereniging geeft aan dat dit (helemaal) niet het geval is (2%), één op de tien kan dit enigszins (9%). Kleine verenigingen kunnen iets vaker jaarlijks aan de financiële verplichtingen voldoen dan (middel)grote verenigingen (niet in figuur).

Figuur 2.15
Stellingen over financiën
 (in procenten, n=57)

Bron: Mulier Instituut, bevraging sportverenigingen gemeente Zoetermeer, 2025.

Vier op de vijf verenigingen denken een aantal jaren vooruit bij het maken van financieel beleid (82%). Eén op dit tien doet dit (helemaal) niet (9%). Dit laatste is vaker het geval bij kleine verenigingen dan bij (middel)grote (niet in figuur).

Drie op de vijf verenigingen in dit onderzoek halen jaarlijks een positief resultaat (60%). Dit is met name het geval bij kleine verenigingen. Bij één op de tien verenigingen is niet jaarlijks sprake van een positief resultaat (9%).

Een op de vijf verenigingen heeft niet altijd ruimte in de begroting voor onverwachte uitgaven (19%). Grote verenigingen, binnensportverenigingen en verenigingen met een eigen accommodatie hebben dit minder vaak dan kleine verenigingen, buitensportverenigingen en verenigingen zonder eigen accommodatie (niet in figuur). Zes op de tien verenigingen hebben wel ruimte voor onverwachte uitgaven (60%).

Accommodatie

Twee op de vijf verenigingen in dit onderzoek beschikken over een eigen sportaccommodatie en een eigen kantine of horecavoorziening (40%). Een op de vijf verenigingen heeft alleen een eigen sportaccommodatie (19%), een enkele vereniging heeft alleen een eigen kantine (4%). Grote en buitensportverenigingen hebben het vaakst een eigen accommodatie en/of kantine.

37 procent van de verenigingen heeft niet de beschikking over een eigen sportaccommodatie of kantine. Dit zijn met name kleine verenigingen en binnensportverenigingen.

● Twee derde kan nog jaren vooruit met de huidige accommodatie

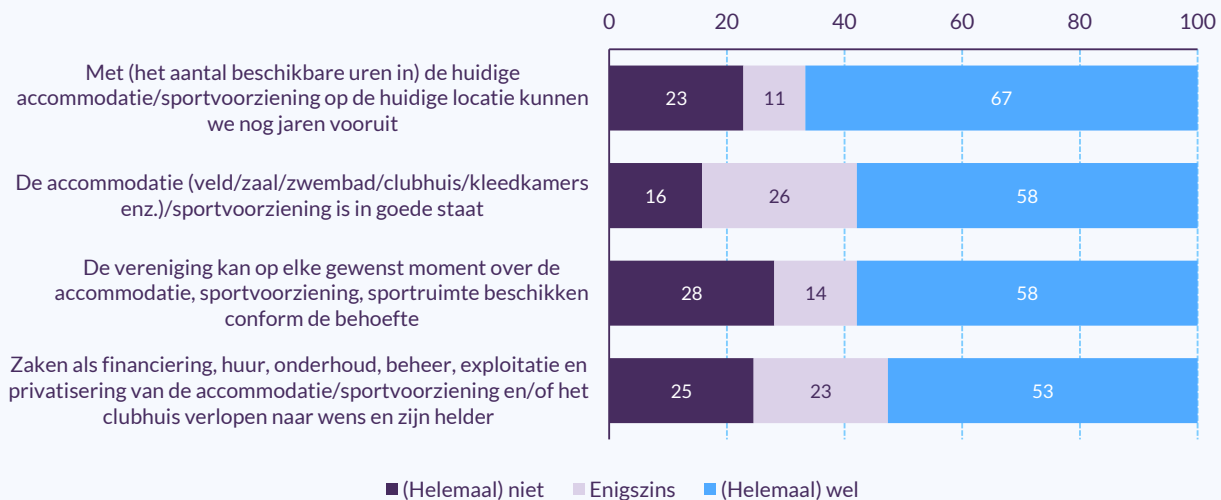
Twee op de drie verenigingen geven aan dat ze met de beschikbare uren nog jaren vooruit kunnen in de accommodatie die ze nu gebruiken (67%, zie [figuur 2.16](#)). Dit zijn met name kleine verenigingen. Voor een kwart van de verenigingen is dit niet het geval. Binnen- en buitensportverenigingen en verenigingen met en zonder eigen accommodatie geven in gelijke mate aan niet vooruit te kunnen in de huidige accommodatie (niet in figuur).

Ruim de helft is tevreden over de staat van de sportaccommodatie die ze gebruiken (58%). Een op de zes verenigingen is dit niet (16%). Opvallend is dat met name verenigingen met een eigen sportaccommodatie niet tevreden zijn. Buitensportverenigingen geven iets vaker aan dat de accommodatie die ze gebruiken niet in een goede staat verkeert dan binnensportverenigingen.

Drie op de vijf verenigingen in dit onderzoek kunnen op elk gewenst moment gebruik maken van de sportaccommodatie conform hun behoefte (58%). Een kwart kan dit niet (28%). Met name binnensportverenigingen en verenigingen zonder eigen accommodatie geven aan dat ze niet op elk gewenst moment over de accommodatie kunnen beschikken.

Figuur 2.16
Stellingen over accommodatie

(in procenten, n=57)

Bron: Mulier Instituut, bevraging sportverenigingen gemeente Zoetermeer, 2025.

De helft van de verenigingen geeft aan dat zaken als financiering, huur, onderhoud en beheer van de sportaccommodatie helder en naar wens zijn (53%). Dit geldt in gelijke mate voor kleine en grote verenigingen. Een kwart van de verenigingen is niet tevreden over deze zaken (25%).

2.2 Maatschappelijke oriëntatie

Index maatschappelijke oriëntatie

In deze paragraaf bespreken we de resultaten van de verenigingen op de index maatschappelijke oriëntatie. Deze index biedt inzicht in de bredere maatschappelijke oriëntatie van sportverenigingen buiten het aanbieden van regulier sportaanbod.

De index bestaat uit twee criteria: maatschappelijke activiteit en maatschappelijke intentie. Maatschappelijke activiteit staat voor de mate waarin verenigingen actief een maatschappelijke rol vervullen. Maatschappelijke intentie staat voor de houding van verenigingen ten opzichte van een actieve bredere maatschappelijke rol.

De score per criterium delen we in onvoldoende, matig, voldoende of goed in. De scores van de twee criteria bepalen de mate van brede maatschappelijke oriëntatie van een vereniging. Zie bijlage 1 voor meer uitleg over de methode.

Maatschappelijke oriëntatie verenigingen

● Helft is maatschappelijk georiënteerd

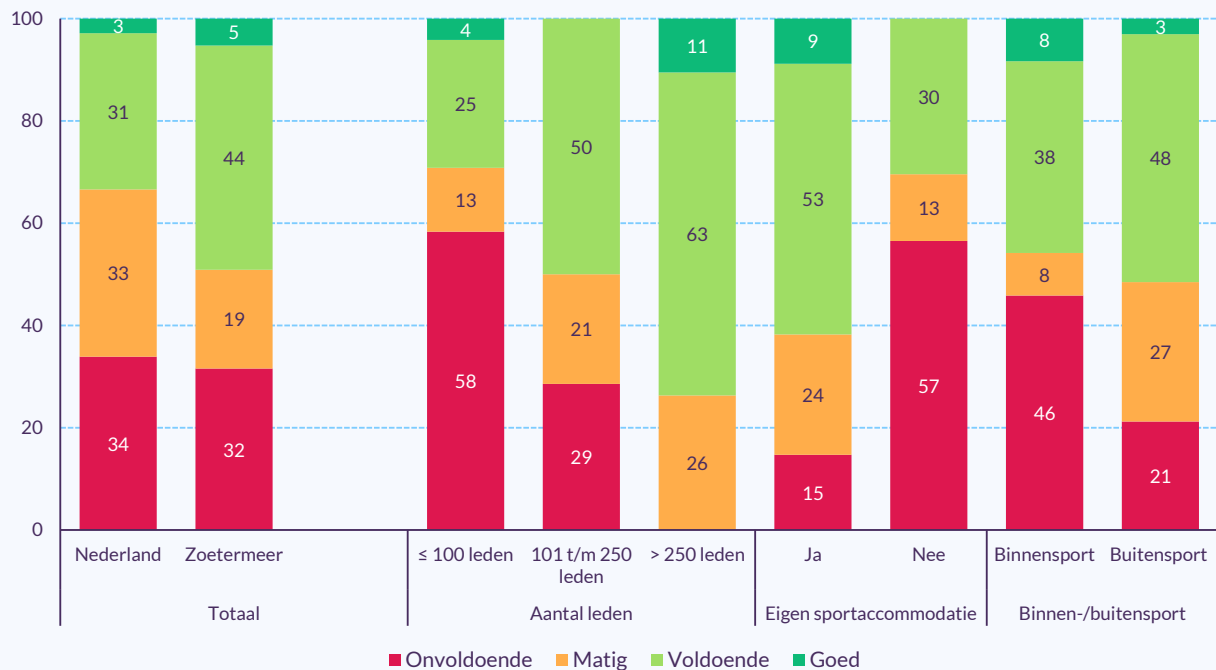
De helft van de sportverenigingen uit Zoetermeer die deelgenomen hebben aan het onderzoek, scoort voldoende of goed op de index maatschappelijke oriëntatie (49%, zie [figuur 2.17](#)). Deze verenigingen zijn maatschappelijk betrokken en willen dit ook

blijven in de toekomst. Een op de drie verenigingen scoort onvoldoende (32%), een op de vijf matig (19%).

In vergelijking met het landelijke gemiddelde scoren de verenigingen in deze monitor hoger. In heel Nederland is een op de drie verenigingen maatschappelijk georiënteerd (34%).

Figuur 2.17
Maatschappelijke oriëntatie sportverenigingen

(in procenten, n=57)

Bron: Mulier Instituut, bevraging sportverenigingen gemeente Zoetermeer, 2025.

Grote sportverenigingen scoren vaker voldoende of goed (74%) op maatschappelijke oriëntatie dan middelgrote (50%) en kleine verenigingen (29%). Dit komt overeen met het landelijke beeld.

Verenigingen met een eigen sportaccommodatie zijn vaker maatschappelijk georiënteerd dan verenigingen zonder eigen sportaccommodatie (62% vs. 30% goed of voldoende).

Binnen- en buitensportverenigingen scoren ongeveer even vaak goed of voldoende. Wel scoren binnensportverenigingen veel vaker onvoldoende dan buitensportverenigingen (46% vs. 21%).

● **Twee op de vijf verenigingen zijn maatschappelijk actief**

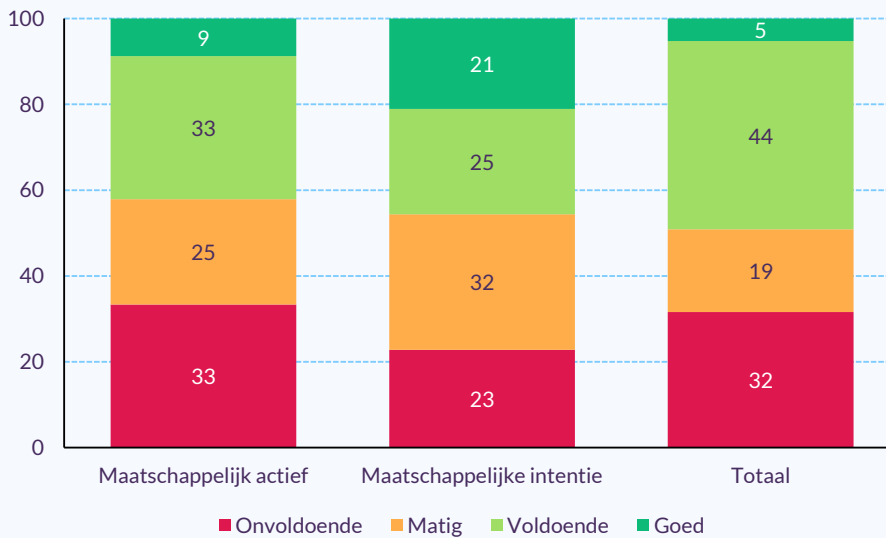
42 procent van de verenigingen in dit onderzoek is volgens de criteria van maatschappelijke activiteit al voldoende of goed maatschappelijk actief ([figuur](#)

2.18). Een op de drie scoort onvoldoende op het criterium maatschappelijke activiteit (33%). Dit zijn met name kleine sportverenigingen, binnensportverenigingen en sportverenigingen zonder eigen accommodatie (niet in figuur).

Figuur 2.18

Verdeling scores op maatschappelijke oriëntatie

(in procenten, n=57)

Bron: Mulier Instituut, bevraging sportverenigingen gemeente Zoetermeer, 2025.

● **Verenigingen willen meer maatschappelijk betrokken worden**

Iets minder dan de helft van de verenigingen heeft de intentie om de maatschappelijke oriëntatie van de vereniging te vergroten (46%, zie [figuur 2.18](#)). Deze verenigingen scoren goed of voldoende op het criterium maatschappelijke intentie. De verenigingen in dit onderzoek scoren veel hoger op maatschappelijke intentie dan het landelijke gemiddelde (26% voldoende of goed).

Een kwart van de verenigingen scoort onvoldoende op het criterium maatschappelijke intentie (23%). Met name kleine verenigingen en verenigingen zonder eigen accommodatie hebben geen behoefte om de maatschappelijke oriëntatie van de vereniging te verbeteren.

Verenigingen die al maatschappelijk actief zijn, scoren vaak hoger op het criterium maatschappelijke intentie dan verenigingen die nog niet maatschappelijk actief zijn. Een op de tien verenigingen is nu nog niet maatschappelijk actief (matig of onvoldoende), maar heeft wel de intentie om dit te worden (voldoende of goed) (11%, niet in figuur).

● **Aandeel maatschappelijk georiënteerde verenigingen iets hoger dan in 2022**

Het aandeel verenigingen dat voldoende of goed scoort op maatschappelijke oriëntatie, is in dit onderzoek iets hoger dan in het onderzoek uit 2022 (49% vs. 44%, niet in figuur).

De scores op de twee onderliggende criteria zijn niet sterk veranderd. Het aandeel verenigingen dat voldoende of goed maatschappelijk actief is in 2025, is gelijk aan het aandeel in 2022 (beide 42%). Op het criterium maatschappelijke intentie is het aandeel verenigingen dat goed scoort in 2025 iets lager dan in 2022 (21% vs. 27%). Wel is de gemiddelde score op het criterium gelijk (beide 57%).

In het vervolg van deze paragraaf behandelen we per onderdeel van maatschappelijke activiteit en intentie de resultaten van de sportverenigingen.

Samenwerking

● **Ruime meerderheid werkte het afgelopen jaar samen**

86 procent van de sportverenigingen in dit onderzoek werkte het afgelopen jaar samen met een of meerdere organisaties, verenigingen of instanties ([figuur 2.19](#)). De verenigingen die niet samenwerkten, zijn allemaal kleine of middelgrote verenigingen. Verenigingen met een eigen accommodatie en binnensportverenigingen werkten iets vaker samen met anderen dan verenigingen zonder eigen accommodatie en buitensportverenigingen (niet in figuur).

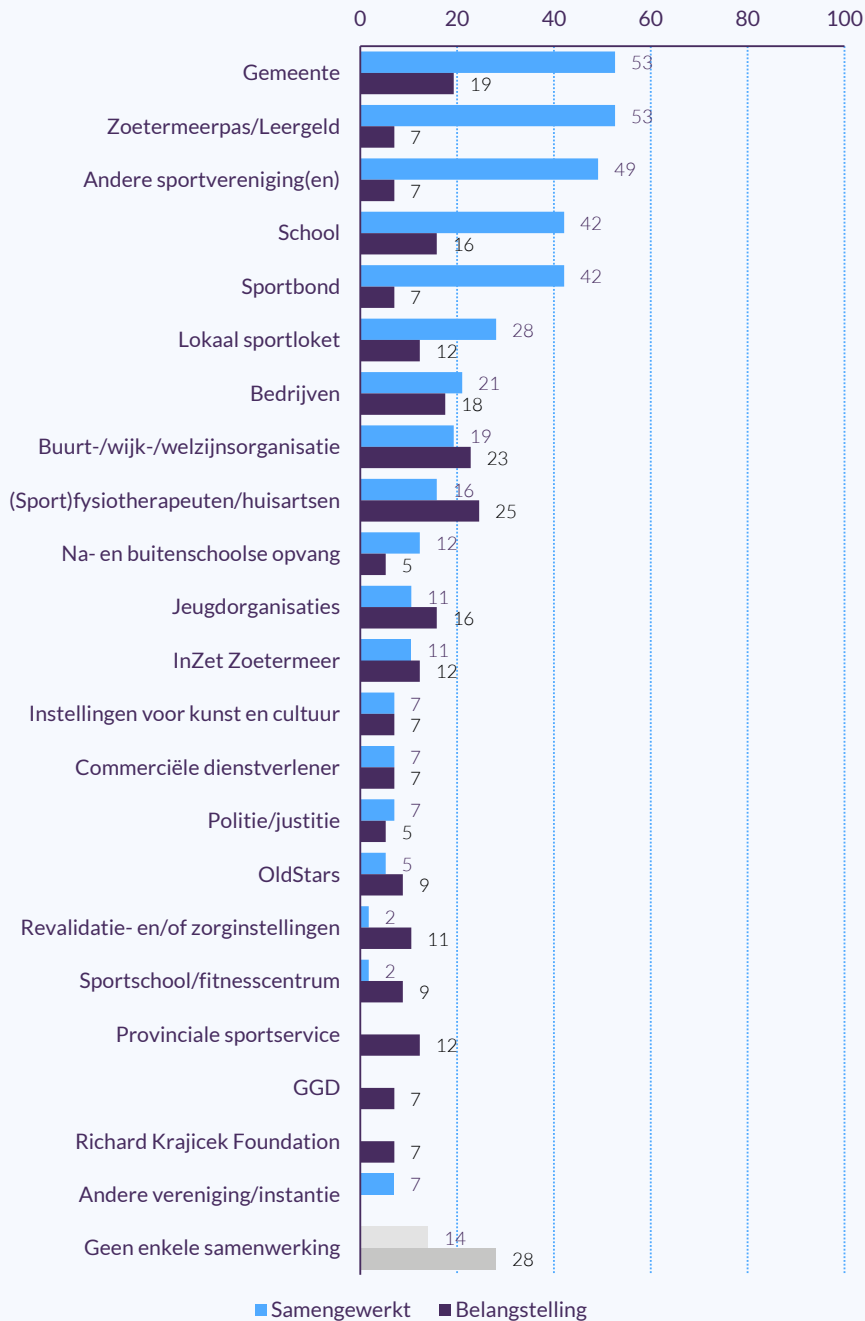
De helft van de verenigingen werkte het afgelopen jaar samen met de gemeente en de organisatie van de Zoetermeerpas/Leergeld (53%). Verenigingen werkten ook veel samen met andere sportverenigingen (49%), scholen (42%) en sportbonden (42%). Samenwerking met Zoetermeerpas/Leergeld kwam met name veel voor bij grote sportverenigingen (89%, niet in figuur). Kleine verenigingen werkten vooral samen met andere sportverenigingen en de sportbonden (beide 38%, niet in figuur).

Geen van de verenigingen in dit onderzoek had het afgelopen jaar een samenwerking met de provinciale sportservice, de GGD of de Richard Krajicek Foundation. Andere verenigingen en instanties die men noemt als samenwerkingspartners, zijn de Esther Vergeer Foundation, ADO Den Haag, een voetbalschool en de RVO.

Figuur 2.19

Organisaties waar sportverenigingen het afgelopen jaar mee hebben samengewerkt en organisaties waarvoor sportverenigingen belangstelling hebben om samen te werken

(in procenten, meerdere antwoorden mogelijk, n=57)

Bron: Mulier Instituut, bevraging sportverenigingen gemeente Zoetermeer, 2025.

● Drie kwart heeft belangstelling voor nieuwe samenwerkingen

De verenigingen zijn over het algemeen zeer tevreden over de samenwerkingen in het afgelopen jaar. De meeste geven aan dat ze samenwerkingsverbanden willen voortzetten (73%) of intensiveren (26%). Eén vereniging wil een

samenwerkingsverband met een (sport)fysiotherapeut/huisarts stoppen. Een andere wil de samenwerking met een commerciële dienstverlener beëindigen.

Drie op de vier verenigingen hebben belangstelling om het komende jaar nieuwe samenwerkingen aan te gaan met organisaties waar ze nu nog niet mee samenwerken (72%, zie [figuur 2.19](#)). De organisaties waar de meeste belangstelling voor is, zijn (sport)fysiotherapeuten/huisartsen en buurt-, wijk- en welzijnsorganisaties. Een kwart van de verenigingen wil met deze organisaties een samenwerking aangaan (resp. 25% en 23%).

Er is ook belangstelling voor samenwerkingen met organisaties waar sportverenigingen nu nog niet of nauwelijks mee samenwerken. Zo heeft een op de acht interesse in een samenwerking met de provinciale sportservice (12%) of een revalidatie- of zorginstelling (11%). 7 procent heeft belangstelling om met de GGD of de Richard Krajicek Foundation samen te werken.

● Ruim de helft betrokken bij projecten

Het afgelopen jaar was 58 procent van de verenigingen betrokken bij één of meerdere sportprojecten, -functionarissen, -activiteiten of -regelingen ([figuur 2.20](#)). Grote verenigingen waren dit veel vaker dan middelgrote en kleine (resp. 89%, 43% en 42%, niet in figuur). Ook verenigingen met een eigen sportaccommodatie waren vaker betrokken dan verenigingen zonder eigen sportaccommodatie (niet in figuur).

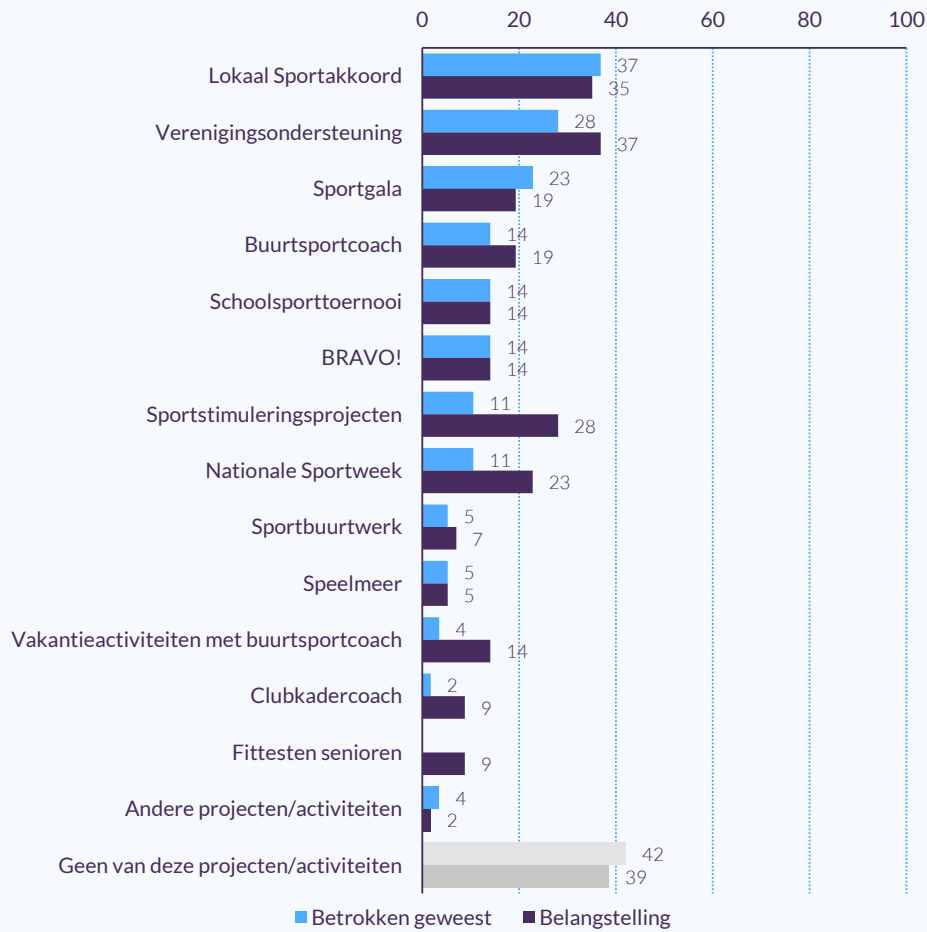
Het project waar de meeste verenigingen het afgelopen jaar bij betrokken waren, is het lokale sportakkoord. Een op de drie was hierbij betrokken. Drie op de tien waren betrokken bij verenigingsondersteuning en een kwart bij het sportgala.

Er zijn ook een aantal projecten, functionarissen, activiteiten en regelingen waar slechts een enkele vereniging bij betrokken was: sportbuurtwerk (5%), Speelmeer (5%), vakantieactiviteiten met een buurtsportcoach (4%) en een clubkadercoach (2%). Andere projecten waarbij verenigingen vorig jaar betrokken waren, zijn de Avond4daagse en clinics op scholen.

Figuur 2.20

Betrokkenheid bij projecten/functionarissen/activiteiten/regelingen

(in procenten, n=57)

Bron: Mulier Instituut, bevraging sportverenigingen gemeente Zoetermeer, 2025.

● **Drie op de vijf hebben belangstelling voor projecten**

We hebben verenigingen ook gevraagd of ze belangstelling hebben om betrokken te worden of te blijven bij projecten, functionarissen, activiteiten en regelingen in de gemeente Zoetermeer. Drie op de vijf verenigingen in dit onderzoek willen dit op ten minste één project. Dit zijn met name grote verenigingen (niet in figuur).

Het lokale sportakkoord (35%) en verenigingsondersteuning (37%) noemen ze hierbij het vaakst. Voor sportstimuleringsprojecten (28%) en de Nationale Sportweek (23%) hebben veel meer verenigingen interesse dan er het afgelopen jaar bij betrokken waren (zie [figuur 2.20](#)). Ook voor vakantieactiviteiten (14%), de clubkadercoach (9%) en fittesten voor senioren (9%) is belangstelling, terwijl hierbij nu nauwelijks verenigingen betrokken zijn.

Aanbod

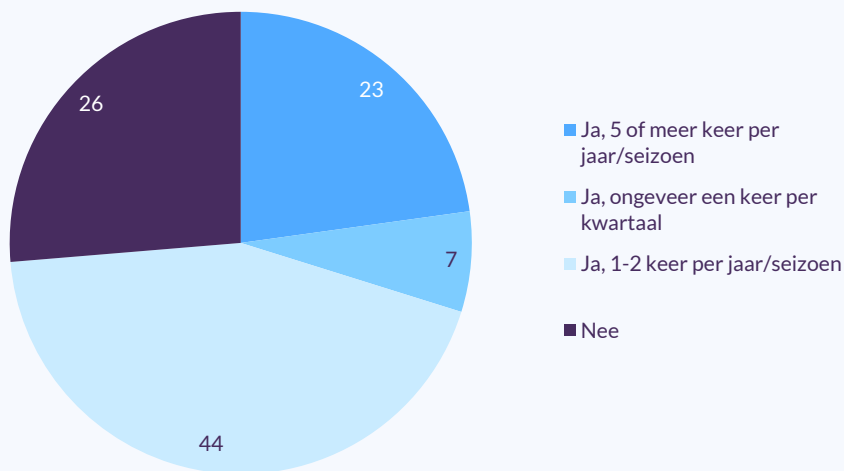
● Drie kwart heeft aanbod voor niet-leden

Drie op de vier sportverenigingen in dit onderzoek organiseerden het afgelopen jaar/seizoen ten minste één keer activiteiten waaraan ook niet-leden deel konden nemen (74%, zie [figuur 2.21](#)). Een kwart van de verenigingen deed dit meer dan vijf keer per jaar/seizoen (23%). Twee op de vijf kwamen niet verder dan één of twee activiteiten die ook voor niet-leden waren (44%).

Figuur 2.21

Organiseren van (sport)activiteiten waarbij deelname openstond voor niet-leden

(in procenten, n=57)

Bron: Mulier Instituut, bevraging sportverenigingen gemeente Zoetermeer, 2025.

Een kwart van de verenigingen organiseerde het afgelopen jaar/seizoen helemaal geen (sport)aanbod voor niet-leden (26%). Dit was vaker het geval bij kleine verenigingen en verenigingen zonder eigen accommodatie dan bij grote verenigingen en verenigingen met een eigen accommodatie (niet in figuur).

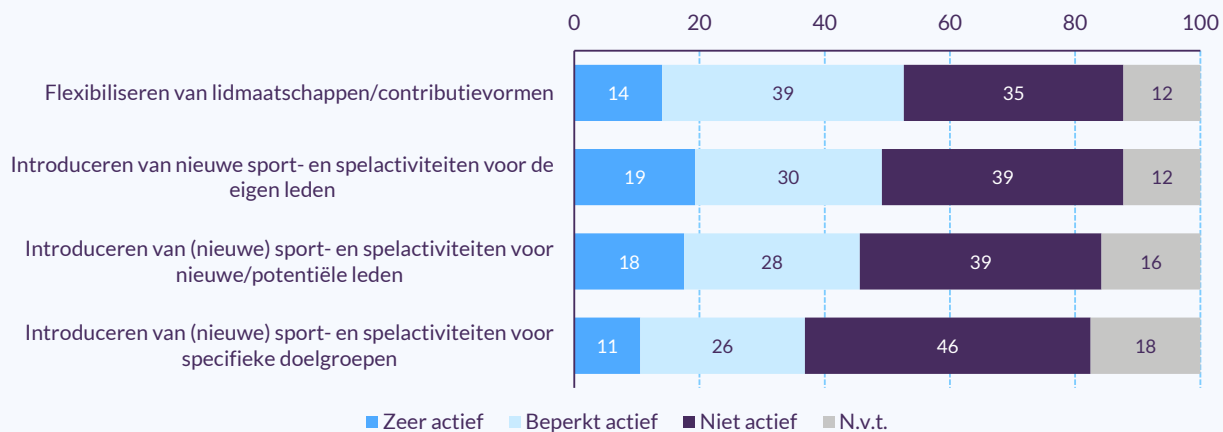
Naast de reguliere sportactiviteiten organiseerden de meeste verenigingen ook andere activiteiten voor hun leden (91%, niet in figuur). Zo organiseerden verenigingen een bingo, interne toernooien, (jeugd)kampen, vrijwilligersavonden en borrels rondom feestdagen.

● Helft verenigingen introduceert nieuwe sport- en spelactiviteiten

De helft van de verenigingen is actief met het introduceren van nieuw (sport)aanbod voor de eigen leden (49%, zie [figuur 2.22](#)). Een op de vijf doet dit zeer actief (19%), drie op de tien (30%) zijn hier in beperktere mate mee bezig. Grote verenigingen doen dit het vaakst, kleine verenigingen het minst vaak (niet in figuur).

De sportverenigingen in dit onderzoek zijn in (iets) mindere mate actief met het introduceren van (nieuwe) sport- en spelactiviteiten voor nieuwe leden (46%) of specifieke doelgroepen (37%). Respectievelijk een op de zes (18%) en een op de tien verenigingen (11%) maakt hier zeer actief werk van.

Figuur 2.22
Aanbieden van activiteiten voor leden en niet-leden
 (in procenten, n= 57)

Bron: Mulier Instituut, bevraging sportverenigingen gemeente Zoetermeer, 2025.

De helft van de verenigingen is bezig met het flexibiliseren van de lidmaatschappen of contributievormen (53%). Dit gebeurt voornamelijk bij grote verenigingen en verenigingen met een eigen sportaccommodatie (niet in figuur). Een op de zeven verenigingen is zeer actief bezig met het aanpassen hiervan (14%).

● **Een op de drie stelt voorzieningen beschikbaar voor niet-leden**

35 procent van de verenigingen in dit onderzoek stelt voorzieningen of faciliteiten beschikbaar voor niet-leden of andere organisaties. Kleine verenigingen, binnensportverenigingen en verenigingen zonder eigen accommodatie doen dit het minst vaak.

Multifunctionele inzet van de sportruimte van de vereniging (16%), het aanbieden van vergader- of (huis)werkruimtes (7%) en het beschikbaar stellen van oefen- of repetitieruimtes voor culturele organisaties (7%) worden het vaakst genoemd.

Een kwart van de verenigingen heeft interesse om de komende twee jaar (extra) faciliteiten of voorzieningen beschikbaar te stellen voor andere organisaties. Ook hier noemen verenigingen multifunctionele inzet van de sportruimte het vaakst (9%).

Maatschappelijke betrokkenheid

● Vier op de vijf zien maatschappelijke verantwoordelijkheid

Vier op de vijf verenigingen in dit onderzoek vinden dat sportverenigingen een maatschappelijke verantwoordelijkheid hebben (79%, niet in figuur). Een op de vijf vindt dat dit enigszins het geval is (18%), een enkeling is het hier niet mee eens (4%). Kleine, middelgrote en grote verenigingen zijn het in gelijke mate eens met de stelling.

Ondanks dat een meerderheid van de sportverenigingen vindt dat ze een maatschappelijke verantwoordelijkheid hebben, is de helft het eens met de stelling dat verenigingen er alleen zijn om sportaanbod voor de leden te organiseren (47%). Een op de drie is het hiermee oneens (36%). Zij vinden dat sportverenigingen meer taken hebben dan alleen het organiseren van sportactiviteiten.

● Verenigingen zijn vooral bezig met (sociale) veiligheid en veilig sportklimaat

De helft van de verenigingen voert op één of meerdere maatschappelijke thema's activiteiten uit (51%, niet in figuur). Dit zijn vaker grote verenigingen dan kleine. Twee op de vijf verenigingen hebben ten minste één maatschappelijk thema als aandachtspunt voor het komende jaar (42%).

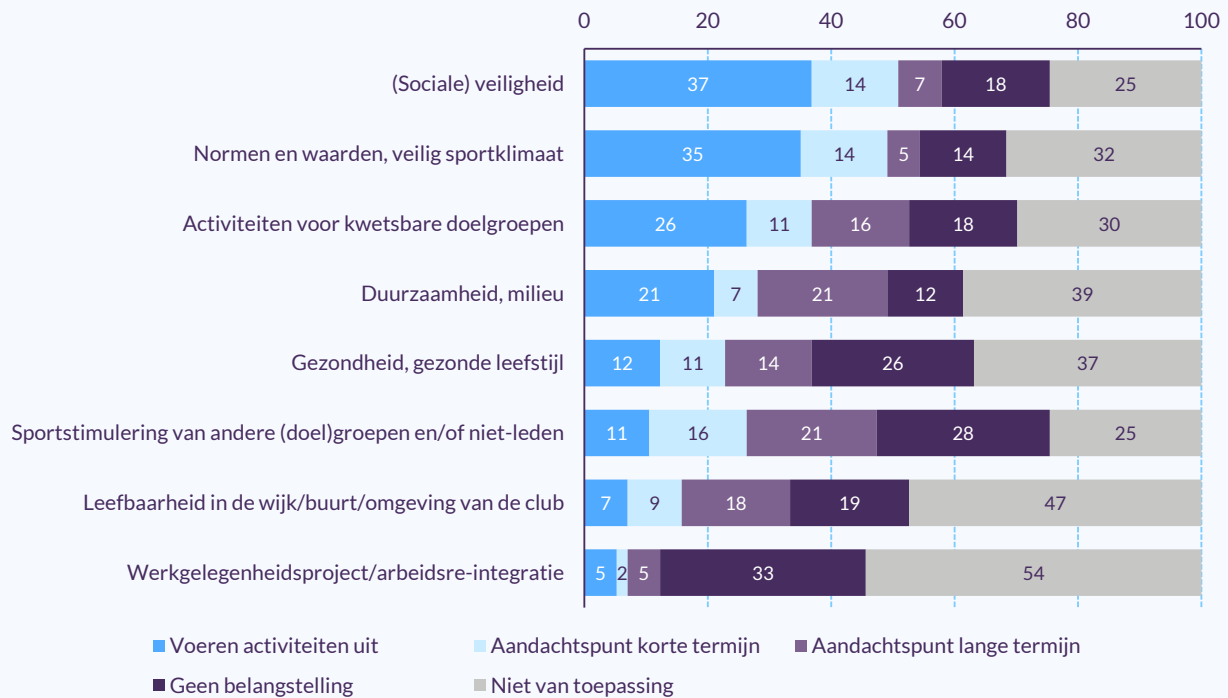
De thema's waar de meeste verenigingen al activiteiten op uitvoeren, zijn (sociale) veiligheid en normen, waarden en een veilig sportklimaat (resp. 37% en 35%, zie [figuur 2.23](#)). Samen met sportstimulering van andere (doel)groepen en/of niet-leden zijn dit ook de thema's waar de meeste interesse voor is om er op korte termijn mee aan de slag te gaan.

Werkgelegenheid en arbeidsre-integratie is het thema waar de verenigingen in dit onderzoek het minst mee bezig zijn. Slechts een enkele vereniging voert activiteiten uit die hieraan raken (5%). Er is ook beperkte behoefte om hier in de toekomst wel iets mee te doen (7%).

Figuur 2.23

Aandachtspunten maatschappelijke thema's voor sportverenigingen

(in procenten, n=57)

Bron: Mulier Instituut, bevraging sportverenigingen gemeente Zoetermeer, 2025.

2.3 Vitaliteit

In deze paragraaf bespreken we hoe vitaal de verenigingen in uit Zoetermeer die deelnamen aan de verenigingsmonitor zijn. Dat brengen we in beeld door organisatiekracht en maatschappelijke oriëntatie te combineren. Een vitale vereniging is een organisatiekrachtige vereniging die maatschappelijk georiënteerd is.

De matrix die zo ontstaat, kan een hulpmiddel zijn voor segmentatie van verenigingen en kan maatwerk bieden bij ondersteuning. Met de vitaliteitsindex zijn globaal vier soorten verenigingen te onderscheiden: de zogeheten kwetsbare verenigingen, maatschappelijke verenigingen, krachtige verenigingen en vitale verenigingen.

Krachtige en vitale verenigingen

● Een op de drie verenigingen is vitaal

Een derde van de verenigingen in dit onderzoek scoort op zowel organisatiekracht als maatschappelijke oriëntatie goed of voldoende (34%, zie [figuur 2.24](#)). Deze verenigingen behoren tot het segment vitale verenigingen. Ze zijn in staat het sportaanbod voor de leden te organiseren en hebben daarnaast oog voor de maatschappelijke rol die ze vervullen.

Grote verenigingen en verenigingen met een eigen sportaccommodatie horen het vaakst bij de vitale verenigingen (niet in figuur).

De sportverenigingen uit Zoetermeer in dit onderzoek scoren beter dan landelijk. In heel Nederland behoort een kwart van de verenigingen tot het segment vitaal (24%, niet in figuur).

Figuur 2.24
Vitaliteitsmatrix

(in procenten, n=57)

		Organisatiekracht totaal			
		Onvoldoende	Matig	Voldoende	Goed
Maatschappelijk totaal	Onvoldoende	4	9	18	2
	Matig	2	4	9	5
	Voldoende	5	11	16	12
	Goed	0	0	4	2

Bron: Mulier Instituut, bevraging sportverenigingen gemeente Zoetermeer, 2025.

● Een op de drie verenigingen is krachtig

Een derde van de verenigingen die deelnamen aan de verenigingsmonitor, is te beschouwen als een krachtige vereniging (33%). Deze verenigingen scoren voldoende of goed op organisatiekracht, maar hebben nauwelijks aandacht voor de maatschappelijke bijdrage die ze kunnen leveren. In de groep krachtige verenigingen zitten met name veel kleine verenigingen (niet in figuur).

Krachtige verenigingen kunnen doorgroeien tot vitale verenigingen. Doordat de organisatie van de vereniging goed en sterk is, heeft de vereniging de mogelijkheid om meer aandacht te besteden aan een maatschappelijke rol.

Kwetsbare en maatschappelijke verenigingen

● Een op de zes verenigingen is kwetsbaar

Een zesde van de verenigingen in dit onderzoek valt in het segment kwetsbare verenigingen (18%, zie [figuur 2.24](#)). Deze verenigingen scoren op zowel organisatiekracht als maatschappelijke oriëntatie onvoldoende of matig. Kleine en middelgrote verenigingen behoren vaker tot dit segment dan grote verenigingen (niet in figuur). Hetzelfde geldt voor verenigingen zonder eigen sportaccommodatie en binnensportverenigingen.

Het aandeel kwetsbare verenigingen in dit onderzoek is een stuk lager dan landelijk. In heel Nederland zijn drie op de tien verenigingen te beschouwen als kwetsbare vereniging (30%).

● Een zesde van de verenigingen is maatschappelijk

16 procent van de Zoetermeerse sportverenigingen in deze peiling scoort goed of voldoende op maatschappelijke oriëntatie, maar onvoldoende of matig op organisatiekracht. Deze verenigingen zijn maatschappelijk betrokken, maar hebben moeite om het sportaanbod te organiseren. Door de organisatiekracht van de vereniging te vergroten kan een maatschappelijke vereniging zich ontwikkelen tot een vitale vereniging.

Ontwikkeling vitaliteit

36 verenigingen namen deel aan de verenigingsmonitor van 2022 én 2025. Ten opzichte van 2022 is de helft van deze verenigingen verschoven van vitaliteitssegment (55%). Kwetsbare verenigingen uit 2022 verschoven het vaakst van segment (67%). Zij ontwikkelden zich tot krachtige (5) of maatschappelijke verenigingen (1).

Zes verenigingen wisten zich in de afgelopen drie jaar te ontwikkelen tot vitale verenigingen door hun organisatiekracht of maatschappelijke oriëntatie te verbeteren. In 2022 behoorden deze verenigingen nog tot de krachtige (4) of maatschappelijke (2) verenigingen. Van de elf verenigingen die in 2022 vitaal waren, zijn zeven verenigingen dat nog steeds.

Een drietal verenigingen was in 2022 krachtig, maar behoort nu tot het segment kwetsbaar. Vier verenigingen hebben hun positie in het segment vitaal niet vast weten te houden. Deze verenigingen zijn nu krachtig (2) of maatschappelijk (2).

2.4 Nationaal Sportakkoord

Nationaal en lokaal sportakkoord

In deze paragraaf gaan we in op de thema's vaardig bewegen, sociaal veilige sportomgeving en duurzaamheid uit het Nationaal Sportakkoord.

Het doel van het Nationaal Sportakkoord is om zoveel mogelijk mensen met plezier te laten sporten en bewegen. Daarvoor zijn zes ambities geformuleerd: inclusie en diversiteit, ruimte voor sport en bewegen, vitale sportaanbieders, sociaal veilige sport, vaardig in bewegen en maatschappelijke waarde van topsport.

In een lokaal sportakkoord, zoals in het Sportakkoord Zoetermeer², maken partijen afspraken over hoe zij met elkaar de ambities op het gebied van sport en bewegen binnen hun gemeente willen bereiken. In Zoetermeer heeft men ervoor gekozen om aansluiting te zoeken bij de zes landelijke ambities.

Vaardig in bewegen

● Kinderen gemiddeld welkom vanaf 5/6 jaar oud

De vragen over het onderdeel vaardig in bewegen hebben we alleen gesteld aan verenigingen met jeugdleden jonger dan 13 jaar (n=35, 61% van het totaal). Met name kleine verenigingen hebben geen jeugdleden tot en met 12 jaar.

² Sportakkoord Zoetermeer – Herijkte versie juni 2023.

Gemiddeld zijn kinderen vanaf 6 jaar welkom om te komen sporten bij de verenigingen die jeugdleden tot en met 12 jaar hebben (niet in figuur). Bij grote verenigingen zijn kinderen gemiddeld op iets jongere leeftijd welkom dan bij kleine verenigingen.

● **Helpt verenigingen werkt met selectieteams**

De helft van de verenigingen met jeugdleden jonger dan 13 jaar werkt met selectieteams (47%, niet in figuur). De verenigingen die selectieteams hebben, starten gemiddeld op 11,3-jarige leeftijd met selectie van kinderen. Eén vereniging heeft al selectieteams voor kinderen van 7 jaar oud, maar er is ook een vereniging die past start met selecteren als kinderen 16 jaar oud zijn.

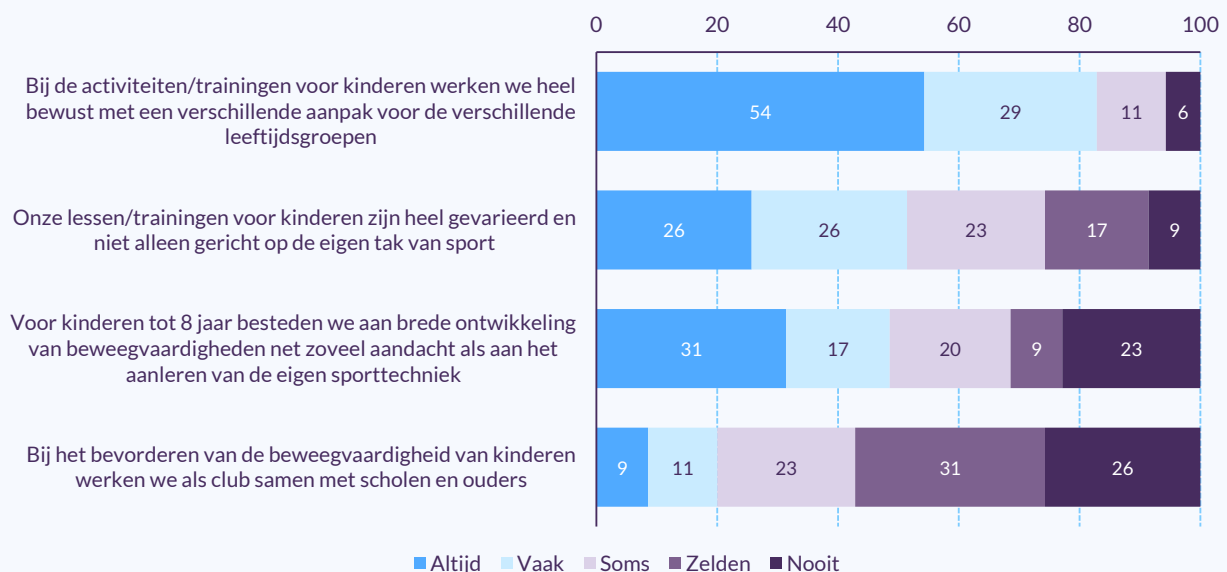
● **Meerderheid past aanbod aan op de leeftijd van kinderen**

De meeste verenigingen met jeugdleden tot en met 12 jaar in dit onderzoek hanteren bij activiteiten en trainingen verschillende methodes die passen bij de leeftijd van de kinderen (83%, zie [figuur 2.25](#)). De helft van de verenigingen doet dit zelfs altijd (54%). Een enkele vereniging doet dit helemaal nooit (6%).

Figuur 2.25

Stellingen over vaardig in bewegen

(in procenten van de verenigingen met leden ≤ 12 jaar, n=35)

Bron: Mulier Instituut, bevraging sportverenigingen gemeente Zoetermeer, 2025.

De helft van de verenigingen organiseert altijd of vaak lessen en trainingen die gevarieerd zijn en niet alleen gericht zijn op het aanleren van de eigen sport. Eén op de zes verenigingen biedt zelden trainingen aan die aandacht hebben voor brede motorische ontwikkeling (17%). Een op de tien doet dit nooit (9%).

Binnensportverenigingen bieden vaker gevarieerde trainingen en lessen aan dan buitensportverenigingen (niet in figuur).

Een op de drie verenigingen besteedt bij activiteiten voor kinderen tot 8 jaar net zo veel aandacht aan brede motorische ontwikkeling als aan het leren van de eigen sport. Nog eens een op de zes geeft aan dit vaak te doen. Bij een derde van de verenigingen is er (bijna) altijd meer aandacht voor het ontwikkelen van sport-specifieke vaardigheden (32%). Dit is met name het geval bij kleine sportverenigingen (niet in figuur).

Sportverenigingen werken nog minimaal samen met scholen en ouders als het gaat om het bevorderen van beweegvaardigheden. Ruim de helft geeft aan dit zelden of nooit te doen (57%). Eén op de vijf doet dit wel altijd of vaak (20%). Dit zijn vaker binnensport- dan buitensportverenigingen (niet in figuur).

Sociaal veilige sportomgeving

● Eén op de tien verenigingen heeft last van onwenselijk gedrag

Bij de meeste sportverenigingen in dit onderzoek vormt onwenselijk gedrag van leden of het kader totaal niet of nauwelijks een probleem (91%, niet in figuur). Vijf verenigingen geven aan dat dit bij hen wel een behoorlijk probleem is (9%). Dit zijn allemaal (middel)grote verenigingen, die bijna allemaal binnensport aanbieden (vier van de vijf verenigingen).

● Zes op de zeven verenigingen hebben maatregelen voor sociaal veilige sportomgeving

Een ruime meerderheid van de verenigingen heeft één of meerdere maatregelen genomen die moeten helpen bij het creëren van een sociaal veilige sportomgeving (86%). Met name een deel van de kleine verenigingen heeft dit nog niet (niet in figuur).

De maatregel die de meeste verenigingen hebben genomen, is het aanstellen van een vertrouwenscontactpersoon. Zeven op de tien verenigingen in dit onderzoek geven aan een vertrouwenscontactpersoon te hebben (70%, zie [figuur 2.26](#)). Twee op de drie hebben gedragsregels vastgelegd in de statuten of het huishoudelijk reglement (68%). De helft heeft (ook) gedragsregels beschreven in andere vormen, zoals op posters of de website (49%).

De helft van de verenigingen heeft beleid over het aanvragen van een Verklaring Omtrent het Gedrag (VOG) door bestuursleden, trainers en andere vrijwilligers. Dit is met name het geval bij (middel)grote verenigingen. Verenigingen stellen het aanvragen van een VOG verplicht voor bestuurders (81%), trainers (71%), coaches (58%) of ook voor andere vrijwilligers (42%, niet in figuur). Bij een kwart van de verenigingen is het aanvragen van een VOG alleen verplicht voor kaderleden die met jeugdleden werken (26%, niet in figuur).

Figuur 2.26

Maatregelen ter bevordering van een sociaal veilige sportomgeving

(in procenten, n=57)

Bron: Mulier Instituut, bevraging sportverenigingen gemeente Zoetermeer, 2025.

● **Enkele verenigingen voldoen aan alle basiseisen**

7 procent van de verenigingen voldoet aan alle vier de basiseisen voor een veilige sportomgeving van NOC*NSF (niet in figuur). Deze verenigingen hebben beleid omtrent VOG's, gedragsregels, een vertrouwenscontactpersoon en beleid over vakkundig geschoolde trainers/coaches.

De helft van de verenigingen voldoet aan drie van de vier basiseisen (47%, niet in figuur). Het ontbreekt bij deze verenigingen vaak aan beleid over vakkundig geschoolde trainers/coaches. Met name bij kleine verenigingen ontbreken vaak meerdere van de basiseisen. Vier op de vijf kleine verenigingen voldoen aan maximaal twee van de vier basiseisen (79%, niet in figuur).

Vier basiseisen voor een veilige sportomgeving (NOC*NSF)

NOC*NSF heeft vier basisvoorwaarden (vier V's) opgesteld voor een veilige sportvereniging. Deze vier basisvoorwaarden zien ze als fundament voor een veilige sportvereniging, waar de kans op (seksueel) grensoverschrijdend gedrag zo klein mogelijk is. Het streven is dat elke vereniging aan deze vier basisvoorwaarden voldoet. De basisvoorwaarden zijn:

- een Verklaring Omtrent het Gedrag (VOG) voor vrijwilligers die met jeugd en/of kwetsbare doelgroepen werken;
- een verenigingsbrede gedragscode die door trainer-coaches, begeleiders, bestuurders en medewerkers wordt ondertekend;
- een vertrouwenscontactpersoon aanstellen op de vereniging;
- vakkundig geschoolde trainer-coaches: alle trainer-coaches die werken met jeugd en/of kwetsbare doelgroepen, volgen een cursus, opleiding of e-learning met aandacht voor pedagogiek en integriteit.

● Verenigingen willen (doel)groepen beter bereiken

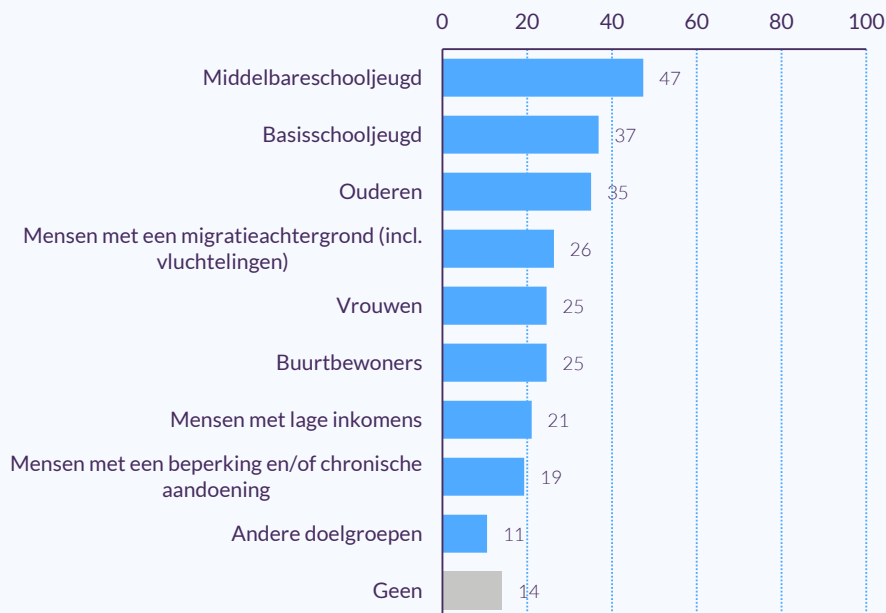
De meeste verenigingen geven aan één of meerdere doelgroepen beter te willen bereiken (14%, zie [figuur 2.27](#)). Kleine en middelgrote verenigingen willen dit iets minder vaak dan grote verenigingen (niet in figuur).

Verenigingen zijn vooral geïnteresseerd in jeugd. De helft van de verenigingen wil graag middelbareschooljeugd (beter) bereiken (47%), twee op de vijf willen (meer) leden van basisschoolleeftijd aan zich binden (37%). Een op de drie verenigingen richt hun blik op ouderen (35%).

Figuur 2.27

Doelgroepen die verenigingen (beter) willen bereiken

(in procenten, n=57)

Bron: Mulier Instituut, bevraging sportverenigingen gemeente Zoetermeer, 2025.

De verenigingen in dit onderzoek zijn minder geïnteresseerd in het (beter) bereiken van mensen met lage inkomens of mensen met een beperking en/of chronische aandoening. Een op de vijf verenigingen wil dit (resp. 21% en 19%). Andere doelgroepen die verenigingen noemen, zijn jongvolwassenen, mannen en volwassenen van middelbare leeftijd (30 tot 50 jaar).

Duurzaamheid

De vragen over duurzaamheid hebben we alleen gesteld aan de verenigingen met een eigen sportaccommodatie en/of kantine. Dit zijn 36 van de 57 verenigingen in dit onderzoek (63%).

● Helft heeft afgelopen jaren geïnvesteerd in duurzaamheid of energiebesparing

De afgelopen drie jaar hebben twee op de vijf verenigingen in dit onderzoek met een eigen accommodatie en/of kantine geïnvesteerd in energiebesparende maatregelen (38%, niet in figuur). De helft van deze groep verenigingen investeerde daarnaast ook in duurzame energieopwekking.

Eén op de zes verenigingen investeerde vóór 2021 in energiebesparing of duurzaamheid (17%). Twee op de vijf verenigingen hebben nog helemaal geen investeringen gedaan (44%).

Een derde van de verenigingen heeft interesse om in de toekomst (extra) investeringen te doen in energiebesparing of duurzaamheid (33%). Een kwart wil dit al doen in 2025, één op de twaalf binnen drie jaar. De andere verenigingen zijn niet van plan de komende drie jaar investeringen te doen (36%) of weten dit nog niet zeker (31%).

● Onvoldoende financiën belangrijkste belemmering voor investeringen

We hebben verenigingen gevraagd welke belemmeringen ze ervaren bij investeringen in energiebesparing of duurzaamheid. Eén op de vijf geeft aan helemaal geen belemmeringen te ervaren (19%, zie [figuur 2.28](#)). Bij nog eens een vijfde deel zijn energiebesparende maatregelen of duurzame energieopwekking niet aan de orde (19%).

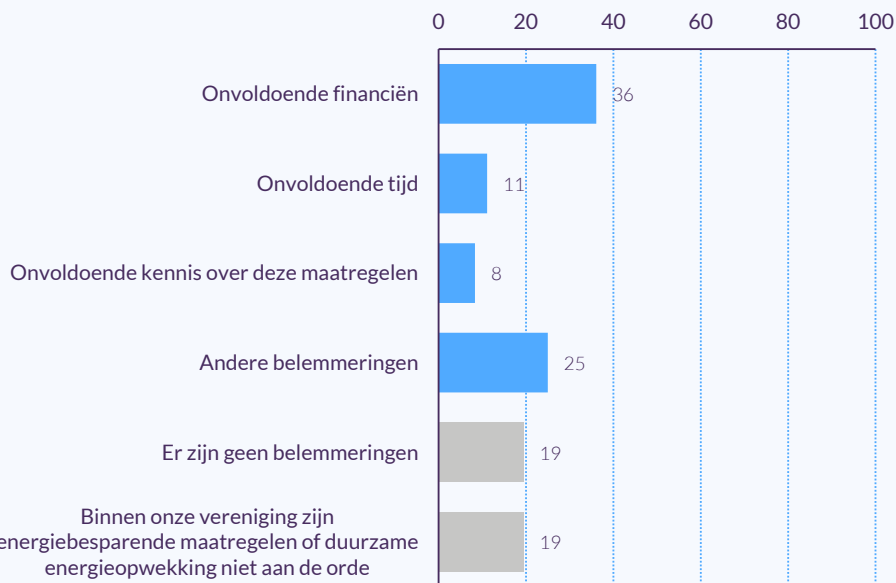
De grootste belemmering die verenigingen noemen, is onvoldoende financiën. Eén op de drie verenigingen heeft hier last van (36%). Onvoldoende tijd voor en onvoldoende kennis over energiebesparing en duurzaamheid noemt één op de tien verenigingen als knelpunt (resp. 11% en 8%).

Andere belemmeringen waar verenigingen mee te maken hebben, zijn onduidelijkheid over de toekomst van de accommodatie, de eigendomssituatie van de accommodatie (vereniging is geen eigenaar, maar huurt) en een gebrek van medewerking vanuit de gemeente Zoetermeer.

Figuur 2.28

Belemmeringen voor investeringen in energiebesparende maatregelen en/of duurzame energieopwekking

(in procenten, meerdere antwoorden mogelijk, n=36)

Bron: Mulier Instituut, bevraging sportverenigingen gemeente Zoetermeer, 2025.

2.5 Conclusies & aanbevelingen sport

In deze paragraaf presenteren we de belangrijkste conclusies van ons onderzoek en doen we enkele aanbevelingen.

Organisatiekracht

● Twee op de drie verenigingen zijn organisatiekrachtig

Twee derde van verenigingen in dit onderzoek scoort voldoende of goed op organisatiekracht. Een kwart scoort matig. Grote, middelgrote en kleine verenigingen scoren even vaak voldoende en goed. Buitensportverenigingen en verenigingen met een eigen sportaccommodatie scoren vaker voldoende of goed.

● Accommodatie en kader grootste aandachtspunten

De verenigingen in dit onderzoek scoren het laagst op de criteria accommodatie en kader. Dit zijn de voornaamste aandachtspunten voor de verenigingen.

Respectievelijk 49 en 46 procent van de verenigingen scoort onvoldoende of matig op deze criteria.

Een kwart van de verenigingen kan niet op het gewenste moment en conform de behoefte over de accommodatie beschikken. Dit is met name het geval bij binnensportverenigingen en verenigingen zonder eigen accommodatie. Ook geeft een kwart van de verenigingen aan dat de accommodatie onvoldoende ruimte biedt om de toekomstige behoefte te huisvesten.

Drie op de tien verenigingen hebben onvoldoende vrijwilligers. Nog eens de helft is op zoek naar extra vrijwilligers. Ook aan trainers is bij een deel van de verenigingen een tekort. Een op de drie verenigingen heeft te weinig (gekwalficeerde) trainers. Grote verenigingen in dit onderzoek hebben vaker te maken met een tekort aan vrijwilligers of trainers dan kleine verenigingen.

Maatschappelijke oriëntatie

● **Helft is maatschappelijk georiënteerd**

De helft van de verenigingen in dit onderzoek scoort voldoende of goed op maatschappelijke oriëntatie. Dit zijn met name grote verenigingen en verenigingen met een eigen accommodatie. Buitensportverenigingen scoren iets vaker goed of voldoende dan binnensportverenigingen. Een op de drie verenigingen scoort onvoldoende.

● **Twee op de vijf maatschappelijk actief**

Twee op de vijf verenigingen zijn maatschappelijk actief. Zij werken samen met andere verenigingen of organisaties, zijn betrokken bij projecten en activiteiten, bieden activiteiten aan voor niet-leden of zijn actief op maatschappelijke thema's. Grote verenigingen zijn het vaakst maatschappelijk actief.

● **Helft heeft maatschappelijke intentie**

De helft van de verenigingen heeft de intentie om hun maatschappelijk rol (verder) te ontwikkelen in de komende jaren. Zij hebben belangstelling om nieuwe samenwerkingen aan te gaan, betrokken te blijven bij projecten of op korte termijn met maatschappelijke activiteiten aan de slag te gaan.

Met name de verenigingen die al actief zijn, scoren voldoende of goed op het criterium maatschappelijke intentie. Verenigingen die niet actief zijn, hebben vaak ook niet de ambitie om dit in de nabije toekomst te worden.

Vitaliteit

● **Een op de drie is vitaal**

Een derde van de verenigingen in dit onderzoek is vitaal. Deze verenigingen scoren op zowel organisatiekracht als maatschappelijke oriëntatie voldoende of goed. Dit zijn met name grote verenigingen en verenigingen met een eigen accommodatie.

● **Een op de zes is kwetsbaar**

Een zesde van de verenigingen scoort onvoldoende of matig op beide criteria van vitaliteit. Dit zijn de kwetsbare verenigingen. Middelgrote en kleine verenigingen, verenigingen zonder eigen accommodatie en binnensportverenigingen behoren vaker tot de kwetsbare verenigingen dan grote verenigingen, verenigingen met een eigen accommodatie en buitensportverenigingen.

● **Een op de drie is krachtig**

Een derde van de verenigingen is krachtig. Deze verenigingen scoren voldoende of goed op organisatiekracht, maar zijn nog niet voldoende maatschappelijk georiënteerd. De helft van de kleine verenigingen behoort tot dit segment. Door de

maatschappelijke rol van de verenigingen uit te breiden, kunnen krachtige verenigingen zich ontwikkelen tot vitale verenigingen.

- **Een op de zes is maatschappelijk**

Een op de zes verenigingen scoort voldoende op het criterium maatschappelijke oriëntatie, maar is niet voldoende in staat om het sportaanbod te organiseren. Deze verenigingen behoren tot het segment maatschappelijk. Als deze verenigingen de organisatiekracht verbeteren, kunnen ze doorgroeien tot vitale verenigingen.

Nationaal Sportakkoord

- **Vier op de vijf werken met leeftijdsafhankelijke aanpak**

De meeste verenigingen met jeugdleden hanteren bewust een verschillende aanpak voor verschillende leeftijdsgroepen. De helft van de verenigingen geeft aan dat trainingen gevarieerd zijn en dat er bij jonge kinderen onder de 8 jaar evenveel aandacht is voor brede ontwikkeling als voor het aanleren van de sport. Wel kunnen verenigingen nog meer samenwerken met scholen en ouders op het vlak van beweegvaardigheid.

- **Ruime meerderheid neemt maatregelen voor sociaal veilige sportomgeving**

Zes op de zeven verenigingen hebben ten minste één maatregel genomen om een sociaal veilige sportomgeving te bevorderen. (Ruim) de helft van de verenigingen heeft een vertrouwenscontactpersoon, gedragsregels en/of beleid over het aanvragen van een VOG. Toch voldoen slechts enkele verenigingen aan alle basiseisen die NOC*NSF stelt voor een veilige sportomgeving.

- **Een op de drie wil investeren in duurzaamheid**

Drie op de vijf verenigingen hebben in de afgelopen paar jaar of langer geleden al geïnvesteerd in verduurzaming van hun sportaccommodatie. Een op de drie verenigingen wil hier de komende jaren (extra) in investeren. De grootste knelpunten zijn de financiering ervan, onduidelijkheid over de toekomst van de accommodatie en de eigendomssituatie.

Aanbevelingen

- **Ga in gesprek met kwetsbare verenigingen**

In dit onderzoek behoren met name middelgrote en kleine verenigingen, verenigingen zonder eigen accommodatie en binnensportverenigingen tot het segment kwetsbaar. Om de vitaliteit van deze kwetsbare verenigingen te vergroten, is het van belang om met de vereniging het gesprek aan te gaan om de specifieke problemen van de vereniging in kaart te brengen. Op deze manier kunnen er gerichte actieplannen gemaakt worden. Extra aandacht van verenigingsondersteuners en/of buurtsportcoaches kan hierbij wenselijk zijn.

- **Breng het gebruik en de bezetting van accommodaties in kaart**

Accommodatie is een aandachtspunt voor de gemeente Zoetermeer. Een op de acht verenigingen geeft aan (zeer) grote problemen te ervaren met de beschikbaarheid van de sportaccommodatie(s) die ze gebruiken. Een kwart kan niet op het gewenste

moment van de sportaccommodatie gebruik maken en een kwart verwacht dat er in de toekomst capaciteitsknelpunten ontstaan.

Om deze knelpunten op te lossen, is het aan te raden een volledig overzicht te creëren van het gebruik en de bezetting van de sportaccommodaties en deze uitkomsten te delen met de verenigingen. Dit maakt inzichtelijk waar en wanneer extra gebruik mogelijk is. Uitbreiding van het aanbod hoeft niet nodig te zijn. Er zijn ook andere oplossingen mogelijk, zoals ruimere speeldagen, het uitwisselen van uren of gebruik op minder populaire momenten.

● **Ondersteun verenigingen bij het opstellen van vrijwilligersbeleid**

Een tweede aandachtspunt is het kader. Een op de drie verenigingen ervaart (zeer) grote problemen met de ontwikkeling van het aantal vrijwilligers en een kwart met de ontwikkeling van het aantal trainers. Daarnaast hebben drie op de tien verenigingen vacatures op cruciale posities binnen de vereniging. Verenigingen zien de bereidheid om vrijwilligerswerk te doen, en dan met name bestuursfuncties, afnemen.

De aanwezigheid van taakomschrijvingen voor vrijwilligers kan helpen om het werk van vrijwilligers makkelijker en duidelijker te maken. Op deze manier is het eenvoudiger om vrijwilligers te werven of te behouden. Een op vijf verenigingen heeft die nog helemaal niet, twee op de vijf voor enkele functies. Buurtsportcoaches en verenigingsondersteuners kunnen verenigingen ondersteunen bij het opstellen van taakomschrijvingen.

● **Stimuleer maatschappelijke betrokkenheid bij kleine verenigingen**

Met name kleine verenigingen zijn onvoldoende of matig maatschappelijk georiënteerd. Ze werken minder vaak samen met andere organisaties en zijn minder vaak betrokken bij projecten en activiteiten. Door kleine verenigingen te stimuleren samen te werken, deelname aan projecten, regelingen of functionarissen laagdrempelig te maken en de meerwaarde van maatschappelijke betrokkenheid voor de vereniging te benadrukken, kan ook de maatschappelijke oriëntatie van kleine verenigingen groter worden.

● **Zet in op een sociaal veilige sportomgeving**

Slechts een op de twaalf verenigingen voldoet aan alle basiseisen voor een veilige sportomgeving van NOC*NSF. Zij hebben een vertrouwenscontactpersoon, gedragsregels, beleid over het aanvragen van een VOG en pedagogische educatie voor trainers. Overtuig verenigingen die nog niet aan alle eisen voldoen van de meerwaarde van de maatregelen en beloon verenigingen die aan het volledige pakket met eisen voldoen.

Cultuurorganisaties

In dit hoofdstuk presenteren we de resultaten van de cultuurorganisaties uit Zoetermeer die deelnamen aan de verenigingsmonitor.

3.1 Organisatie

In deze paragraaf beschrijven we hoe organisaties in de cultuursector in de gemeente Zoetermeer zijn georganiseerd. We gaan daarbij in op de thema's leden, kader, beleid, financiën en accommodatie.

De cultuurorganisaties

In totaal hebben we 54 cultuurorganisaties in Zoetermeer uitgenodigd om deel te nemen aan de verenigingsmonitor. 21 van deze organisaties hebben de vragenlijst volledig ingevuld. Dat is een nettorespons van 39 procent. De volledige responsanalyse met uitsplitsing naar cultuursector is te vinden in bijlage 2.

Vanwege de relatief kleine responsgroep (n=21) rapporteren we in de tekst, tabellen en figuren over de cultuurorganisaties in aantallen (n) in plaats van percentages.

In **tabel 3.1** staat hoeveel organisaties per culturele sector de vragenlijst hebben ingevuld. Zang is de meest vertegenwoordigde sector in de responsgroep, met zeven verenigingen. Daarna volgt theater met zes verenigingen.

Tabel 3.1
Sectoren waarin de cultuurorganisaties actief zijn
(in aantallen, n=21)

Sector	Aantal
Architectuur	1
Beeldende kunst	1
Erfgoed	1
Film	1
Fotografie	1
Zangkoor	7
Orkest	3
Theater	6
Totaal	21

Bron: Mulier Instituut, bevraging cultuurorganisaties gemeente Zoetermeer, 2025.

Leden

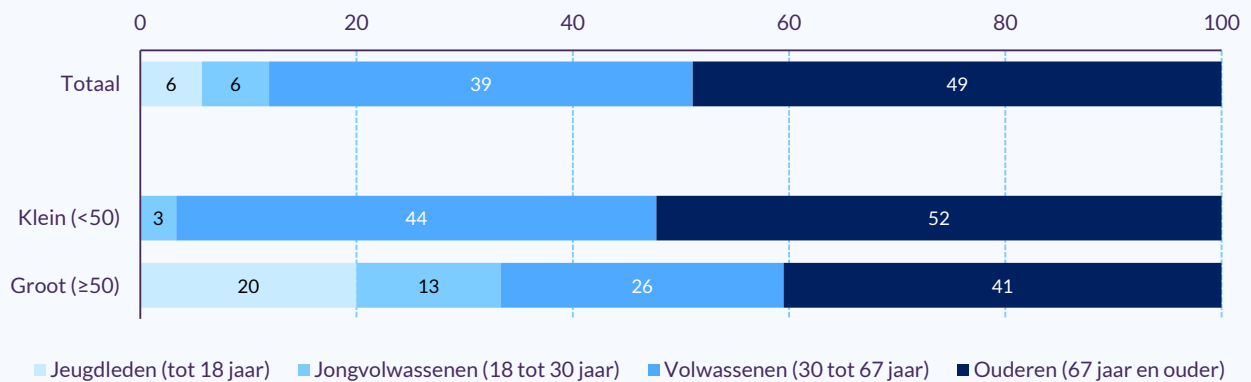
● Groot aandeel oudere leden

Het aantal leden van de cultuurorganisaties in dit onderzoek varieert van 9 tot 1.100. De cultuurorganisaties bestaan voor een aanzienlijk deel uit oudere leden ([figuur 3.1](#)). Gemiddeld bestaat het ledenbestand van cultuurorganisaties voor de helft uit leden van 67 jaar en ouder (49%). Jongvolwassenen en jeugd hebben een veel kleiner aandeel in cultuurorganisaties (bij elkaar 12%).

Figuur 3.1

Opbouw ledenbestand van culturele organisaties met leden in Zoetermeer naar leeftijd

(in procenten, n=21)

Bron: Mulier Instituut, bevraging cultuurorganisaties gemeente Zoetermeer, 2025.

Er is een groot verschil in het ledenbestand van kleine en grote cultuurorganisaties in Zoetermeer ([figuur 3.1](#)). Kleine organisaties (<50 leden) hebben geen jeugdleden, nauwelijks jongvolwassenen (3%) en bestaan voor bijna de helft uit volwassenen (44%). Daarentegen bestaan grote cultuurorganisaties (≥50 leden) gemiddeld voor een derde uit jeugdleden en jongvolwassenen (bij elkaar 33%) en voor een kwart uit volwassenen (26%). Het aandeel ouderen is bij grote cultuurorganisaties gemiddeld iets kleiner dan bij kleine cultuurorganisaties (respectievelijk 41% en 52%).

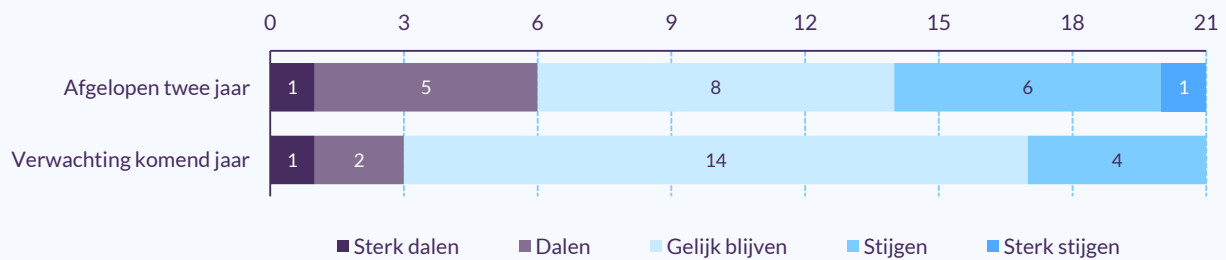
● Gelijkblijvend ledental en veel groeiambitie

Bij acht cultuurorganisaties is het ledental de laatste jaren gelijk gebleven ([figuur 3.2](#)). Bij zes organisaties is sprake geweest van een (sterke) daling en bij zeven van een (sterke) stijging. Alleen kleine organisaties kenden de afgelopen twee jaar een ledendaling.

Figuur 3.2

Ledenontwikkeling van culturele organisaties in de afgelopen twee jaar en de verwachting voor het komende jaar

(in aantallen, n=21)

Bron: Mulier Instituut, bevraging cultuurorganisaties gemeente Zoetermeer, 2025.

De cultuurorganisaties verwachten het komende jaar geen sterke veranderingen in het ledental. Veertien organisaties verwachten dat het gelijk blijft. Vier theater- en muziekverenigingen verwachten dat het ledental het komende jaar stijgt.

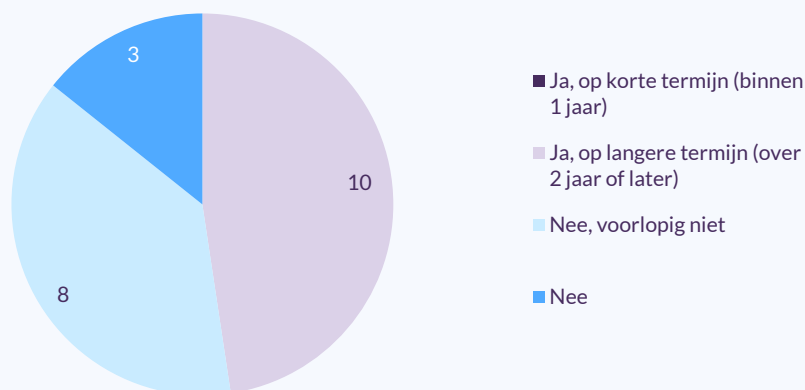
Dit betekent niet dat er geen groeiambities zijn. Op één na geven alle cultuurorganisaties in dit onderzoek aan een groeiambitie te hebben voor 2025 (niet in figuur). Ze zetten hier vooral op in door nieuwe leden of deelnemers te werven, en in mindere mate door huidige leden of deelnemers te behouden.

Tien cultuurorganisaties geven aan dat de ontwikkeling van het ledental op de langere termijn een bedreiging kan vormen voor de toekomst van de organisatie (figuur 3.3). Op korte termijn voorzien zij geen problemen. Elf organisaties verwachten dat het bestaan van de organisatie in de toekomst (voorlopig) niet bedreigd wordt door ontwikkelingen in het ledental.

Figuur 3.3

Ontwikkeling ledental als bedreiging voor de toekomst

(in aantallen, n=21)

Bron: Mulier Instituut, bevraging cultuurorganisaties gemeente Zoetermeer, 2025.

Kader

● Voldoende vrijwilligers bij meeste cultuurorganisaties

Het aantal vrijwilligers bij de cultuurorganisaties in dit onderzoek varieert van vier tot honderd. Vier cultuurorganisaties hebben vrijwilligers die een belastingvrije vrijwilligersvergoeding ontvangen. Zeven cultuurorganisaties werken met betaalde medewerkers. Dit zijn vooral muziek- en zangverenigingen. In de meeste gevallen gaat het om één of enkele medewerkers.

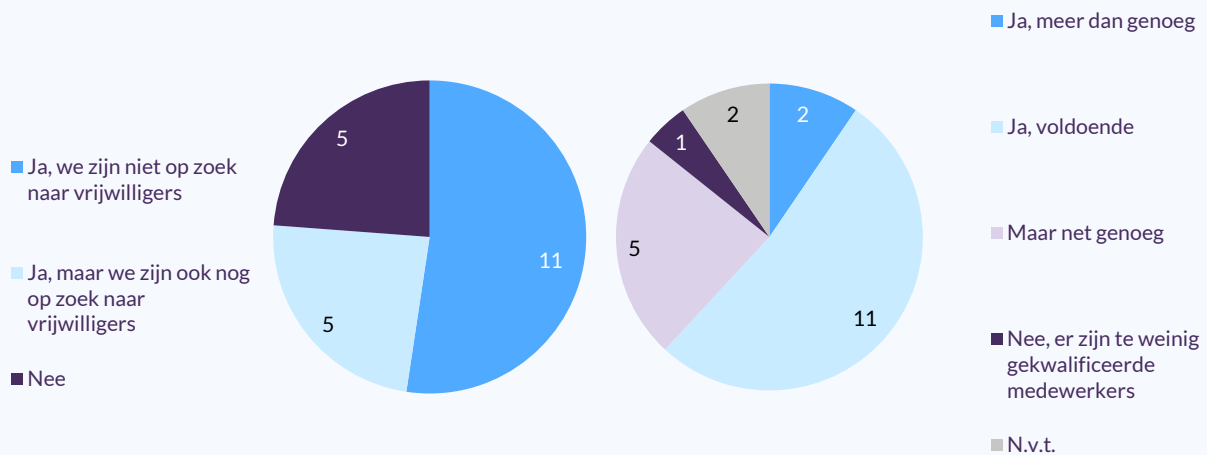
Zestien cultuurorganisaties beschikken momenteel over voldoende vrijwilligers ([figuur 3.4](#)). Dit zijn vaker kleine organisaties. Vijf hiervan zijn ook nog op zoek naar meer vrijwilligers. Vijf cultuurorganisaties in deze peiling beschikken niet over voldoende vrijwilligers.

Dertien cultuurorganisaties hebben (ruim) voldoende gekwalificeerde medewerkers die training, les of begeleiding kunnen geven aan de leden ([figuur 3.4](#)). De overige acht organisaties komen net rond, hebben een tekort of geven geen trainingen, lessen of cursussen.

Figuur 3.4

Culturele organisaties met voldoende vrijwilligers (links) en/of gekwalificeerde medewerkers (rechts)

(in aantallen, n=21)

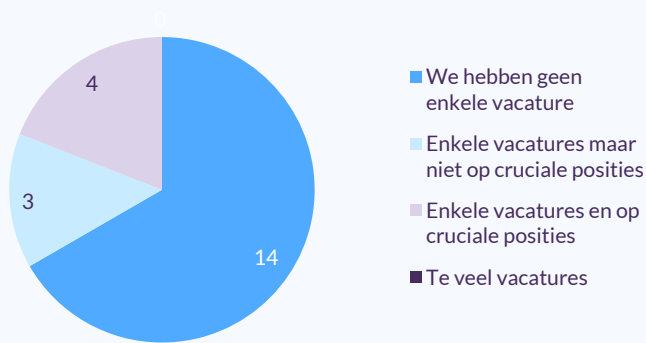
Bron: Mulier Instituut, bevraging cultuurorganisaties gemeente Zoetermeer, 2025.

Hoewel tien cultuurorganisaties aangeven onvoldoende vrijwilligers te hebben of nog op zoek te zijn naar extra vrijwilligers, hebben veertien organisaties geen enkele vacature op het moment ([figuur 3.5](#)). Bij vier staan vacatures open voor cruciale posities binnen de organisatie. Met name theater- en zangverenigingen hebben momenteel vacatures openstaan (niet in figuur). Geen enkele cultuurorganisatie geeft aan te veel vacatures te hebben.

Figuur 3.5

Vacatures voor vrijwilligers en betaalde medewerkers bij cultuurorganisaties

(in aantallen, n=21)

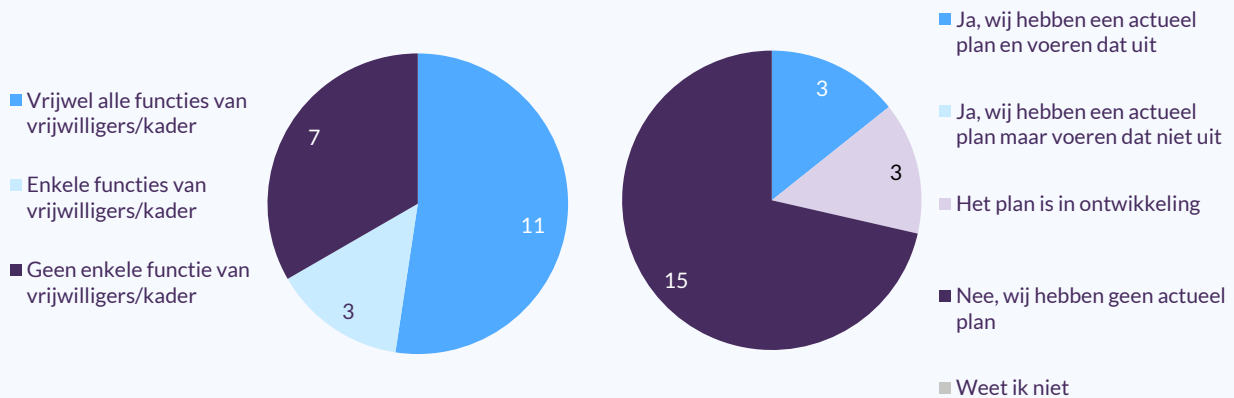
Bron: Mulier Instituut, bevraging cultuurorganisaties gemeente Zoetermeer, 2025.

Elf cultuurorganisaties in deze peiling hebben taakomschrijvingen op papier voor vrijwel alle functies van vrijwilligers ([figuur 3.6](#)). Bij zeven organisaties is dit voor geen enkele functie het geval. Kleine organisaties hebben relatief vaker taakomschrijvingen op papier voor vrijwilligersfuncties dan grote organisaties.

Figuur 3.6

Taakomschrijvingen (links) en plannen op papier (rechts) voor vrijwilligers

(in aantallen, n=21)

Bron: Mulier Instituut, bevraging cultuurorganisaties gemeente Zoetermeer, 2025.

Drie cultuurorganisaties hebben een actueel plan op papier voor de werving en het behoud van vrijwilligers en voeren dat plan ook uit. Bij nog eens drie is het plan nog in ontwikkeling. Het overgrote deel van de cultuurorganisaties in deze peiling heeft geen actueel plan voor het omgaan met vrijwilligers.

Beleid

● Ledenbehoud en -werving belangrijkste onderwerp in beleidsplannen

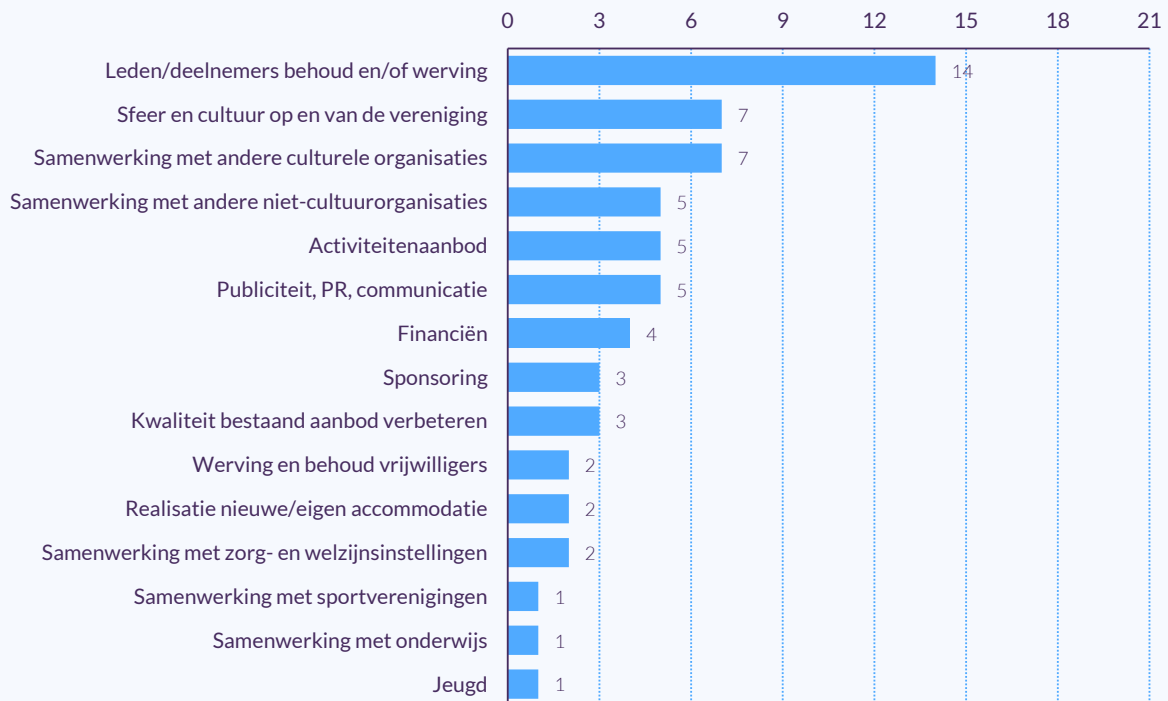
Zes cultuurorganisaties hebben voor de langere termijn doelstellingen, plannen of voornemens op papier staan voor het functioneren van de organisatie of de activiteiten (niet in figuur). Bij alle zes komt het behouden en werven van leden en/of deelnemers voor in deze plannen. Ook samenwerken met andere culturele organisaties en niet-cultuurorganisaties wordt veel genoemd.

We hebben alle cultuurorganisaties in dit onderzoek ook gevraagd drie speerpunten te benoemen voor het komende jaar (figuur 3.7). Het meest genoemde speerpunt is de werving en het behoud van leden en/of deelnemers. Veertien organisaties vinden dit een belangrijk speerpunt. Dit zijn vooral kleine cultuurorganisaties.

Figuur 3.7

Speerpunten van cultuurorganisaties voor het komende jaar

(in aantallen, n=21, max. drie antwoorden per organisatie mogelijk)

Bron: Mulier Instituut, bevraging cultuurorganisaties gemeente Zoetermeer, 2025.

Zeven organisaties in dit onderzoek noemen de sfeer en cultuur op en van de vereniging en samenwerken met andere cultuurorganisaties als speerpunt. Dat laatste speerpunt wordt vaker genoemd door grote cultuurorganisaties. Vijf cultuurorganisaties willen zich het komende jaar ook inzetten voor samenwerkingen met andere niet-cultuurorganisaties, het activiteiten aanbod, en publiciteit, PR en communicatie.

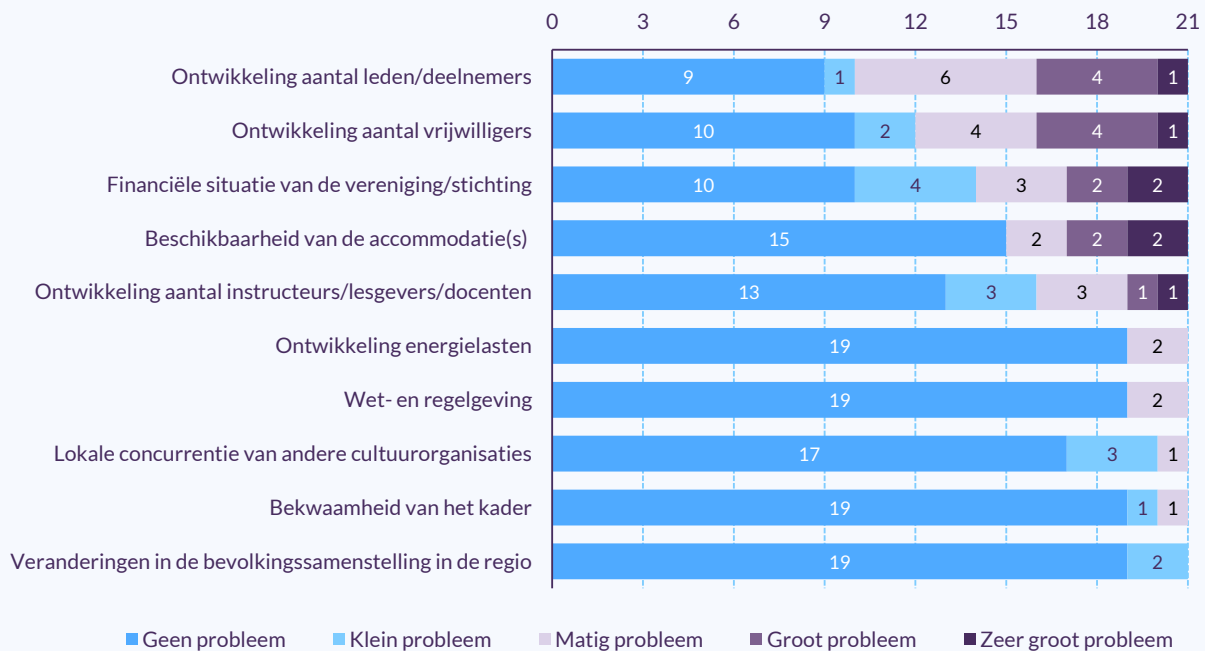
● Meeste problemen met ontwikkeling aantal leden en vrijwilligers

Bij elf cultuurorganisaties in deze peiling spelen één of meerdere (zeer) grote problemen (niet in figuur). Twee cultuurorganisaties geven aan geen enkel probleem te ervaren. De meeste (zeer) grote problemen ervaren de cultuurorganisaties bij de ontwikkeling van het aantal leden/deelnemers en vrijwilligers (figuur 3.8). Vijf organisaties geven aan hier een (zeer) groot probleem te hebben. Het probleem met leden speelt voornamelijk bij kleine organisaties, het probleem met vrijwilligers bij grote. Organisaties geven aan dat het moeilijk is om nieuwe leden en vrijwilligers te werven.

Andere onderwerpen van zorg voor een aanzienlijk deel van de cultuurorganisaties zijn de financiële situatie en de beschikbaarheid van de accommodatie. Vier organisaties geven aan een (zeer) groot probleem te hebben op deze thema's. De organisaties die deze thema's als een zeer groot probleem ervaren, geven aan dat deze problemen ook het voortbestaan van de organisatie bedreigen.

De financiële problemen worden veroorzaakt door stijgende kosten voor professionele leiding en zaalhuur, terwijl contributies en recettes achterblijven. Qua accommodatie is er te weinig ruimte beschikbaar voor het uitvoeren van de activiteiten en voor opslag van materialen. De cultuurorganisaties hebben vaak geen eigen accommodatie en zijn dus afhankelijk van de bezetting en openingstijden van locaties.

Figuur 3.8
Ervaren problemen door cultuurorganisaties
 (in aantallen, n=21)

Bron: Mulier Instituut, bevraging cultuurorganisaties gemeente Zoetermeer, 2025.

Cultuurorganisaties ervaren de minste problemen met de ontwikkeling van energielasten, wet- en regelgeving, de bekwaamheid van het kader en veranderingen in de bevolkingssamenstelling in de regio. Op al deze onderwerpen geven twee organisaties aan een klein of matig probleem te ervaren. Daarnaast ervaart geen enkele organisatie (zeer) grote problemen op deze gebieden.

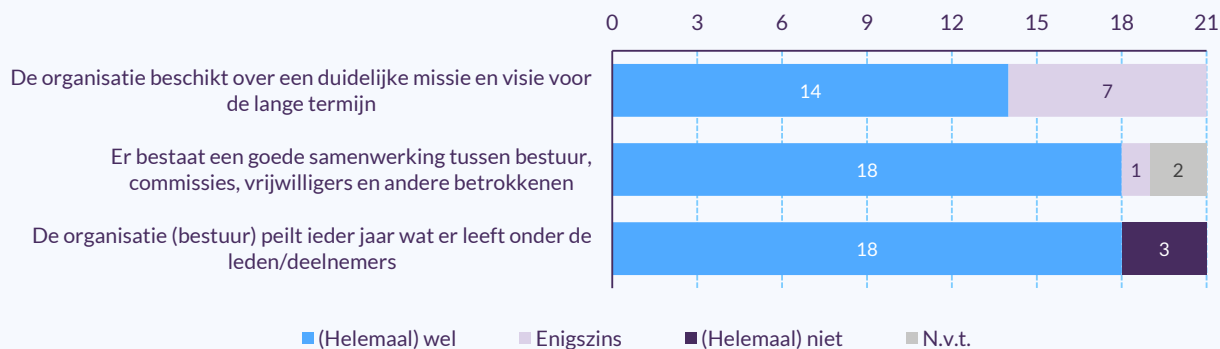
De cultuurorganisaties zijn positief over het voortbestaan van hun organisatie. Zestien organisaties geven aan dat het omvallen van de organisatie (helemaal) niet speelt bij hen (niet in figuur). Eén geeft aan dat de organisatie grotendeels op omvallen staat.

● **Goede samenwerking bij de meeste organisaties**

De relatie tussen het bestuur en de achterban van de cultuurorganisaties is goed (figuur 3.9). Achttien organisaties geven aan dat er sprake is van een goede samenwerking tussen bestuur, commissies, vrijwilligers en andere betrokkenen. Met name grote organisaties spreken van een goede interne samenwerking.

Ook is bij achttien organisaties het bestuur goed op de hoogte van wat de leden bezighoudt. Dit is vaker het geval bij kleine organisaties. Bij drie organisaties wordt niet ieder jaar gepeild wat er leeft onder de leden. Daarnaast beschikken veertien cultuurorganisaties in dit onderzoek over een duidelijke missie en visie voor de lange termijn. Bij zeven organisaties is de missie en visie enigszins helder.

Figuur 3.9
Stellingen over visie en interne samenwerking
 (in aantallen, n=21)

Bron: Mulier Instituut, bevraging cultuurorganisaties gemeente Zoetermeer, 2025.

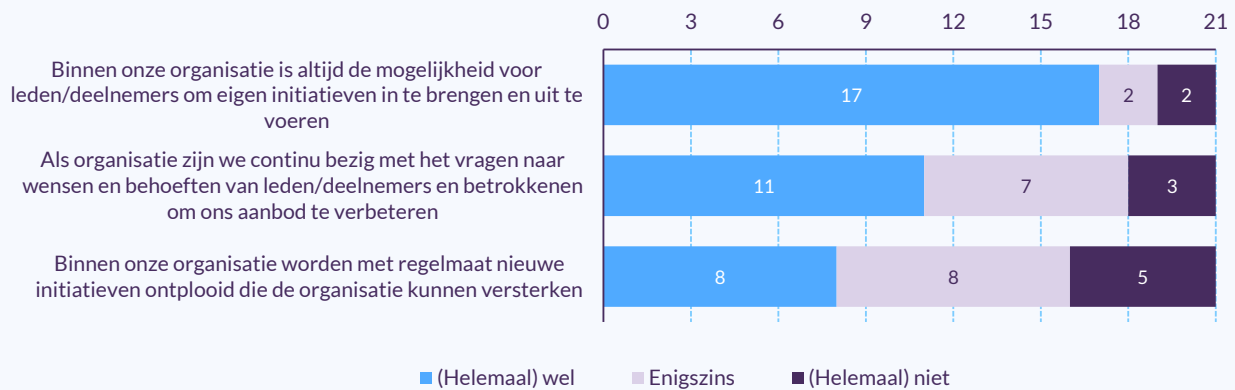
● **Veel ruimte voor eigen initiatieven van leden**

Bij zeventien cultuurorganisaties hebben leden de ruimte om eigen initiatieven in te brengen en uit te voeren die de organisatie kunnen versterken (figuur 3.10). Bij acht gebeurt dit ook met enige regelmaat. Dit is vaker het geval bij grote organisaties (niet in figuur).

Elf organisaties zijn continu bezig met vragen naar wensen en behoeften van leden en betrokkenen om het aanbod te verbeteren. Dit gebeurt vaker bij grote organisaties.

Figuur 3.10
Stellingen over initiatieven binnen cultuurorganisaties

(in aantallen, n=21)

Bron: Mulier Instituut, bevraging cultuurorganisaties gemeente Zoetermeer, 2025.

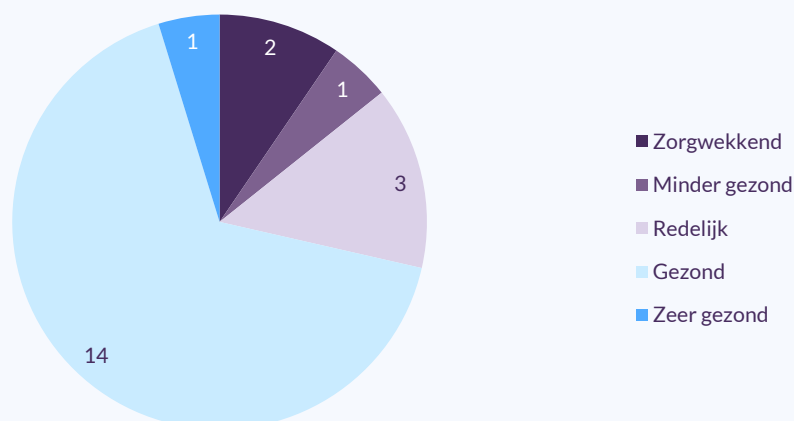
Financiën

● Twee derde ziet zichzelf als financieel gezond

Vijftien cultuurorganisaties in dit onderzoek zien zichzelf als financieel (zeer) gezond (figuur 3.11). Twee organisaties beschrijven hun financiële positie als zorgwekkend en één als minder gezond.

Figuur 3.11
Eigen inschatting financiële positie cultuurorganisaties

(in aantallen, n=21)

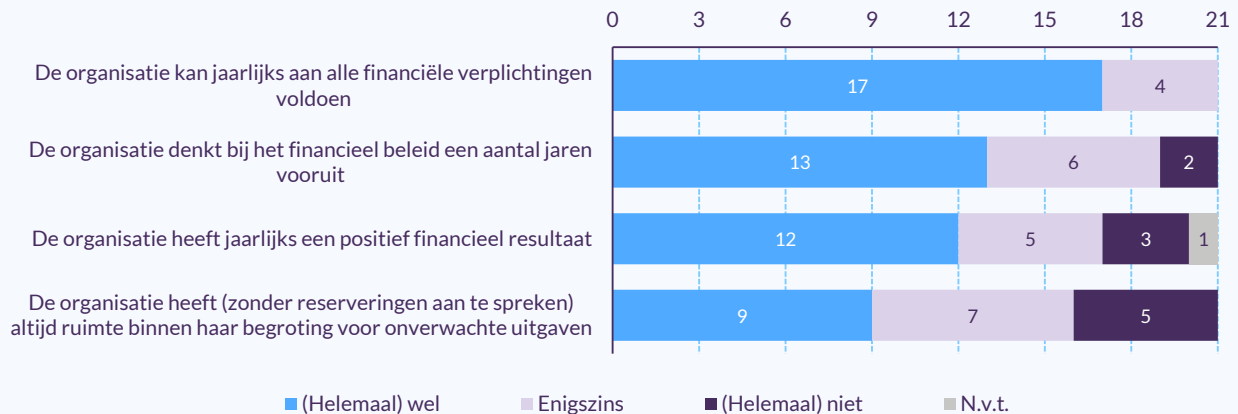

Bron: Mulier Instituut, bevraging cultuurorganisaties gemeente Zoetermeer, 2025.

Zeventien organisaties in deze peiling kunnen jaarlijks aan alle financiële verplichtingen voldoen (figuur 3.12). De andere vier slagen hier enigszins in. Twaalf organisaties hebben jaarlijks een positief financieel resultaat. Bij drie is dit (grotendeels) niet het geval. Dit zijn vooral kleine organisaties.

Figuur 3.12
Stellingen over financiën van cultuurorganisaties

(in aantallen, n=21)

Bron: Mulier Instituut, bevraging cultuurorganisaties gemeente Zoetermeer, 2025.

Dertien organisaties geven aan enkele jaren vooruit te denken bij het maken van het financieel beleid. Twee doen dit (grotendeels) niet. Twaalf organisaties hebben niet of nauwelijks ruimte binnen de begroting voor onverwachte uitgaven zonder reserves aan te spreken. Kleine organisaties hebben minder vaak ruimte voor onverwachte uitgaven dan grote organisaties.

Accommodatie

● Grote tevredenheid over de staat van de accommodatie

Zeven cultuurorganisaties in dit onderzoek hebben een eigen voorziening (accommodatie/gebouw) of delen deze met andere organisaties (niet in figuur). Dit zijn vooral kleine organisaties. Veertien cultuurorganisaties beschikken niet over een eigen accommodatie. Dit zijn vaker theaterverenigingen.

De cultuurorganisaties zijn het meest tevreden over de staat van de accommodatie waar ze gebruik van maken (figuur 3.13). Achttien organisaties geven aan dat de accommodatie waar zij gebruik van maken in goede staat verkeert. Geen enkele organisatie is hier ontevreden over.

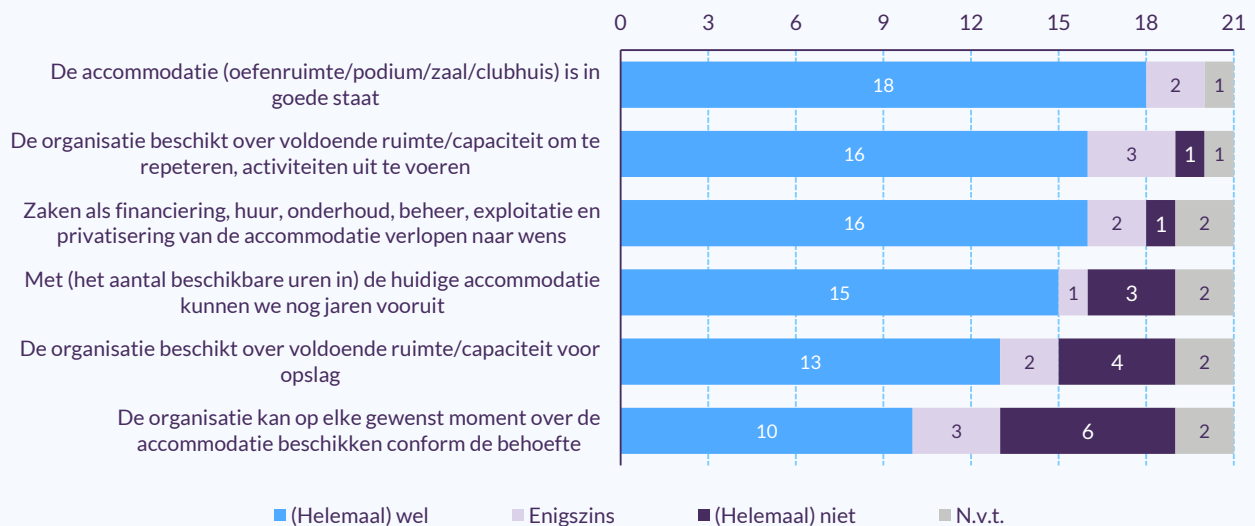
Daarnaast zijn veel organisaties tevreden over de gang van zaken rond de accommodatie. Volgens zestien organisaties zijn zaken als financiering, huur, onderhoud, beheer, exploitatie en privatisering van de accommodatie helder en verlopen deze naar wens. Kleine organisaties zijn hier relatief iets tevredener over dan grote organisaties.

Zestien cultuurorganisaties geven aan over voldoende ruimte te beschikken om hun activiteiten uit te voeren. Over de ruimte voor opslag zijn de organisaties iets minder tevreden. Vier organisaties geven aan (helemaal) niet over voldoende ruimte hiervoor te beschikken.

Figuur 3.13

Stellingen over het onderhoud en de staat van de accommodatie van cultuurorganisaties

(in aantallen, n=21)

Bron: Mulier Instituut, bevraging cultuurorganisaties gemeente Zoetermeer, 2025.

De meeste ontevredenheid onder cultuurorganisaties in deze peiling heeft betrekking op de beschikbaarheid van de accommodatie. Zes organisaties geven aan niet op elk gewenst moment en conform behoefte over de accommodatie te kunnen beschikken. Het gaat dan vooral om organisaties zonder eigen accommodatie. Drie organisaties verwachten met het aantal beschikbare uren in de huidige accommodatie niet nog jaren vooruit te kunnen.

3.2 Maatschappelijke betrokkenheid

In deze paragraaf lichten we toe in hoeverre de cultuurorganisaties in Zoetermeer maatschappelijk betrokken zijn, naast wat zij als kernactiviteit aanbieden. Met maatschappelijke betrokkenheid bedoelen we de samenwerking en verbinding met andere organisaties en projecten en de bereidheid om aanbod te ontwikkelen voor specifieke doelgroepen.

Samenwerking

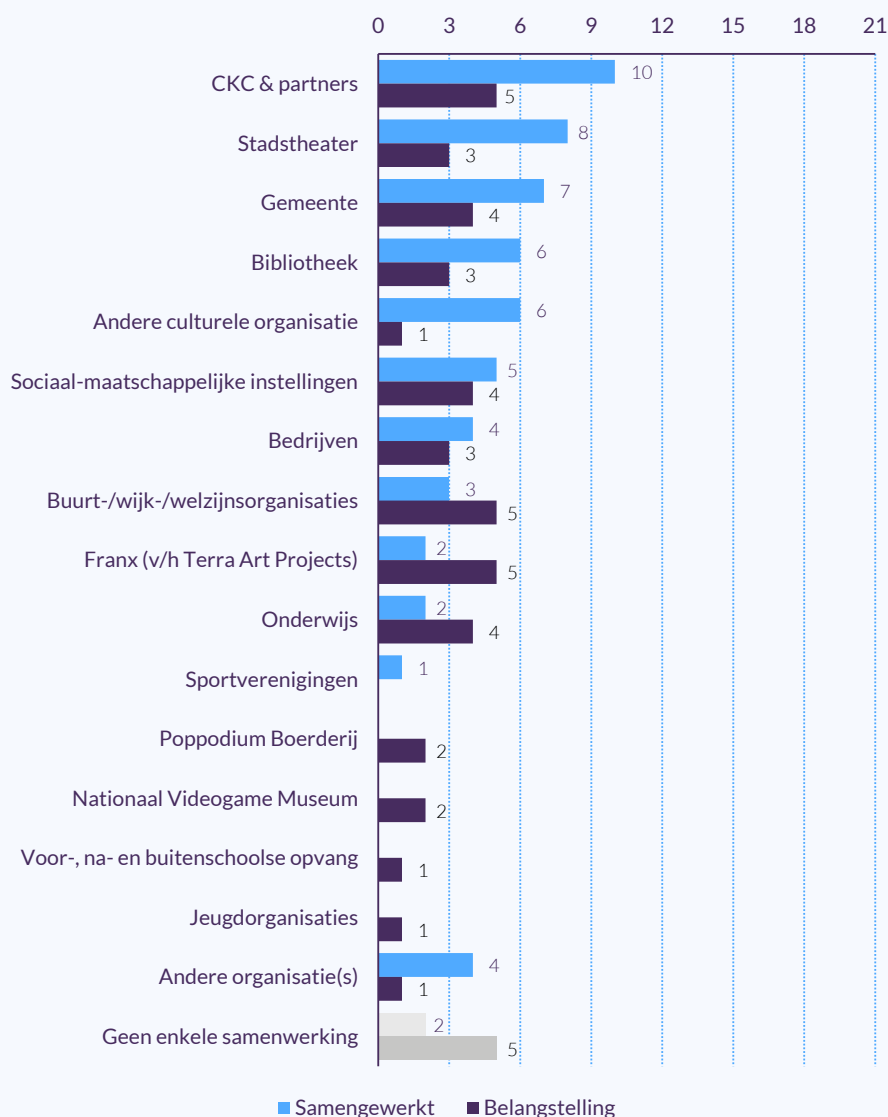
- **Veel samenwerking met CKC & partners**

Negentien cultuurorganisaties in dit onderzoek hebben het afgelopen jaar samengewerkt met een andere organisatie of instantie (figuur 3.14). Twee hebben met geen enkele organisatie of instantie samengewerkt in deze periode. Dit zijn allebei kleine organisaties.

De organisatie waar de meeste cultuurorganisaties mee samenwerkten, is CKC & partners. Tien organisaties werkten hiermee samen in het afgelopen jaar. Zij willen allemaal de samenwerking met CKC & partners behouden of intensiveren (niet in figuur).

De cultuurorganisaties zijn positief over hun samenwerkingspartners (niet in figuur). Ze willen de huidige samenwerking met de betreffende organisaties meestal behouden en soms intensiveren. Geen enkele organisatie geeft aan te willen stoppen met een huidig samenwerkingsverband.

Figuur 3.14
Organisaties waar cultuurorganisaties het afgelopen jaar mee hebben samengewerkt en belangstelling voor hebben
 (in aantallen, n=21)

Bron: Mulier Instituut, bevraging cultuurorganisaties gemeente Zoetermeer, 2025.

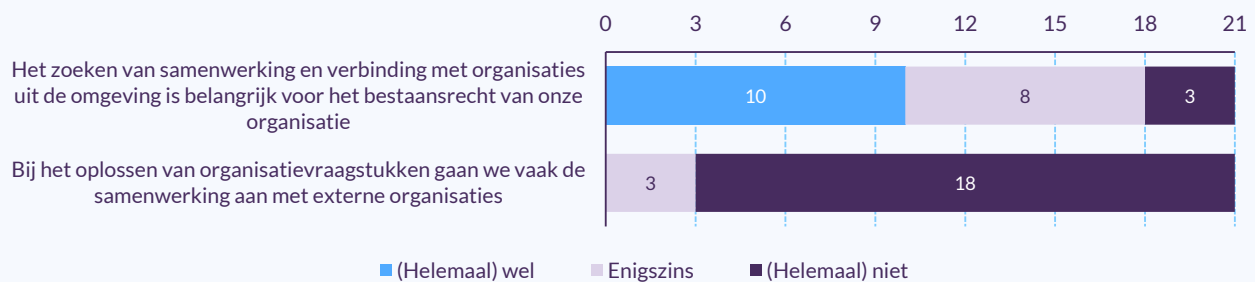
Het afgelopen jaar werkte nog geen enkele cultuurorganisatie samen met de Poppodium Boerderij, het Nationaal Videogame Museum, jeugdorganisaties en voor-, na- en buitenschoolse opvang, maar hier is wel belangstelling voor onder enkele organisaties (figuur 3.14). Vijf organisaties hebben helemaal geen belangstelling voor nieuwe samenwerkingsverbanden.

Zestien organisaties geven aan wel belangstelling te hebben om nieuwe samenwerkingsverbanden aan te gaan. De belangstelling is er met name voor CKC & partners, Franx en buurt-, wijk- of welzijnsorganisaties (allemaal vijf keer genoemd). Ook hebben vier organisaties interesse in samenwerking met de gemeente, het onderwijs en sociaal-maatschappelijke instellingen.

Tien cultuurorganisaties vinden dat zoeken naar verbinding en samenwerking met andere organisaties uit de omgeving belangrijk is voor het bestaansrecht van de eigen organisatie (figuur 3.15). Drie zijn het hier (helemaal) niet mee eens. Dit zijn kleine organisaties.

Figuur 3.15
Stellingen over externe samenwerking voor cultuurorganisaties

(in aantallen, n=21)

Bron: Mulier Instituut, bevraging cultuurorganisaties gemeente Zoetermeer, 2025.

Samenwerken met andere organisaties wordt door achttien cultuurorganisaties niet als oplossing gezien bij organisatievraagstukken. Dit geldt met name voor kleine organisaties. Samenwerking met andere organisaties is wel een onderwerp dat vrij vaak in beleidsplannen van cultuurorganisaties terugkomt (figuur 3.7).

Betrokkenheid

● Twee derde is betrokken geweest bij projecten/functionarissen/regelingen

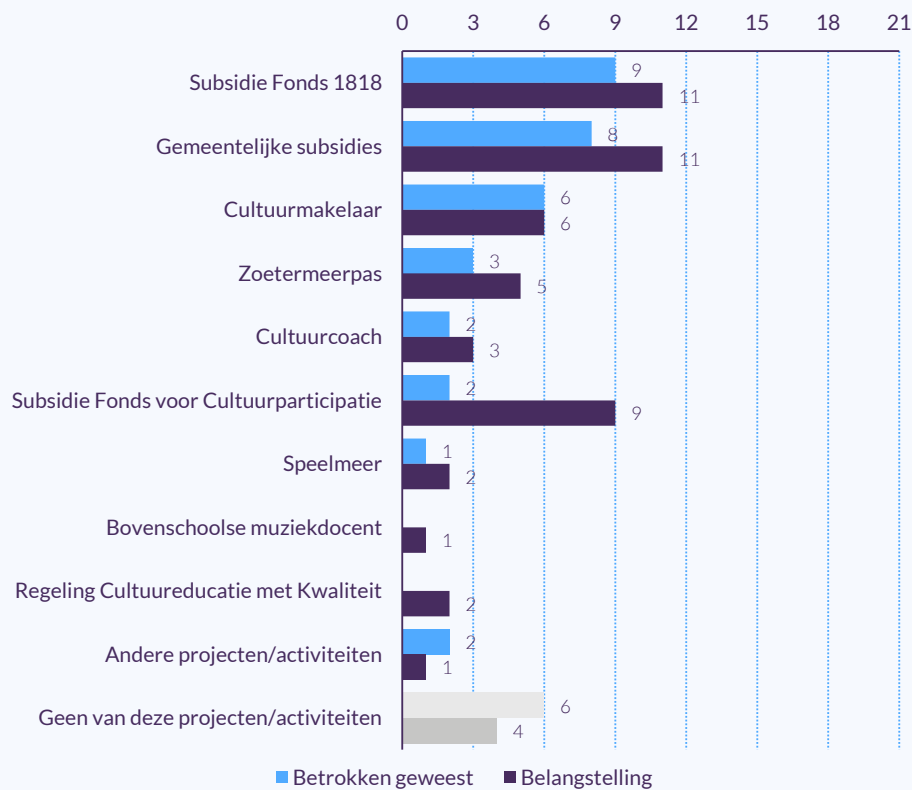
Vijftien cultuurorganisaties zijn het afgelopen jaar betrokken geweest bij ten minste één project, functionaris, activiteit of regeling (figuur 3.16). Grote cultuurorganisaties waren relatief vaker betrokken bij ten minste één van de projecten of regelingen dan kleine organisaties.

De regelingen waarbij de meeste organisaties in dit onderzoek het afgelopen jaar betrokken waren, zijn de subsidie van Fonds 1818 en gemeentelijke subsidies. Dit zijn ook de regelingen waarvoor de meeste belangstelling is om bij betrokken te blijven of worden (beide elf keer genoemd).

Figuur 3.16

Projecten/functionarissen/activiteiten/regelingen waar cultuurorganisaties het afgelopen jaar bij betrokken waren en belangstelling voor hebben

(in aantallen, n=21)

Bron: Mulier Instituut, bevraging cultuurorganisaties gemeente Zoetermeer, 2025.

Het afgelopen jaar waren cultuurorganisaties nog niet of nauwelijks aan de slag met een cultuurcoach of bovenschoolse muziekdocent of betrokken bij Speelmeer, de regeling Cultuureducatie met Kwaliteit en de subsidie van het Fonds voor Cultuurparticipatie. Hier is wel belangstelling voor onder enkele organisaties. Met name voor de subsidie van het Fonds voor Cultuurparticipatie is veel belangstelling (negen keer genoemd). Vier cultuurorganisaties hebben geen belangstelling om betrokken te blijven of worden bij (nieuwe) projecten, functionarissen, activiteiten of regelingen.

Aanbod

● Drie kwart van de organisaties ontwikkelt nieuw aanbod

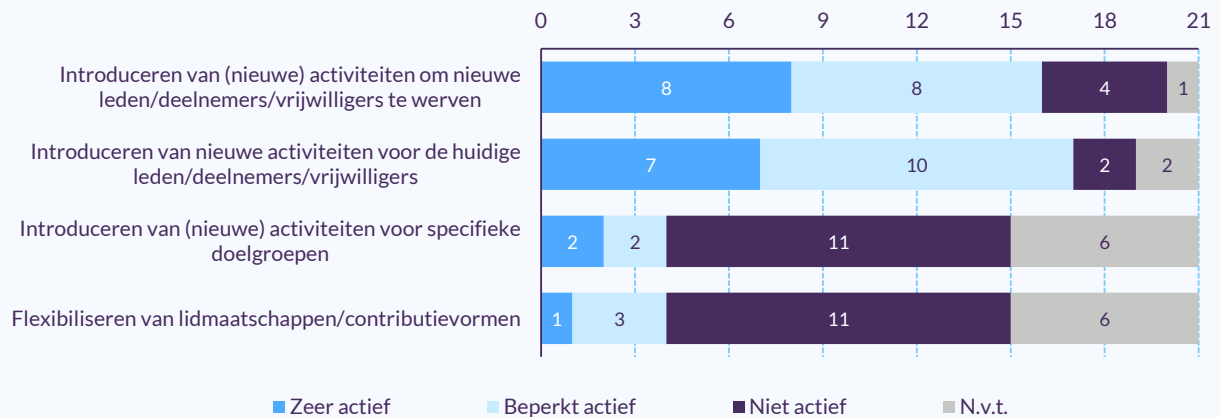
Zestien organisaties zijn enigszins tot zeer actief bezig met het introduceren van (nieuwe) activiteiten om nieuwe leden, deelnemers of vrijwilligers te werven ([figuur 3.17](#)). Dit komt overeen met het grote aantal culturele organisaties met een groeiambitie (hoofdstuk 3.1). Vier organisaties zijn hier niet actief mee bezig.

Ook het introduceren van nieuwe activiteiten voor de huidige leden doen veel organisaties actief. Zeventien organisaties zijn hier zeer of beperkt actief mee bezig.

Figuur 3.17

Aanbod van activiteiten voor leden en niet-leden door cultuurorganisaties

(in aantallen, n=21)

Bron: Mulier Instituut, bevraging cultuurorganisaties gemeente Zoetermeer, 2025.

Het introduceren van (nieuwe) activiteiten voor specifieke doelgroepen krijgt weinig aandacht binnen de cultuurorganisaties. Slechts vier zetten hier actief op in. Zes organisaties geven aan dat dit voor hen niet van toepassing is. Hetzelfde geldt voor het flexibiliseren van lidmaatschappen of contributievormen. Elf organisaties geven aan hier niet mee bezig te zijn.

Doelgroepen

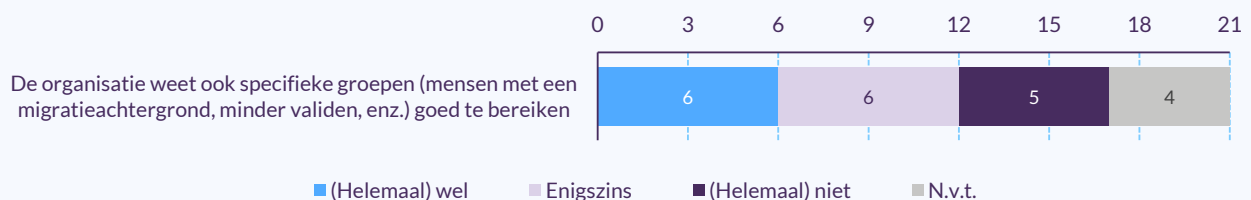
● **Een derde weet specifieke doelgroepen te bereiken**

Elf organisaties hebben (enigszins) moeite om specifieke doelgroepen in de samenleving te bereiken en te betrekken bij de organisatie (figuur 3.18). Zes cultuurorganisaties slagen hier wel in. Het zijn vaker kleine organisaties die specifieke doelgroepen wel weten te bereiken (niet in figuur).

Figuur 3.18

Stelling over bereiken van specifieke doelgroepen bij cultuurorganisaties

(in aantallen, n=21)

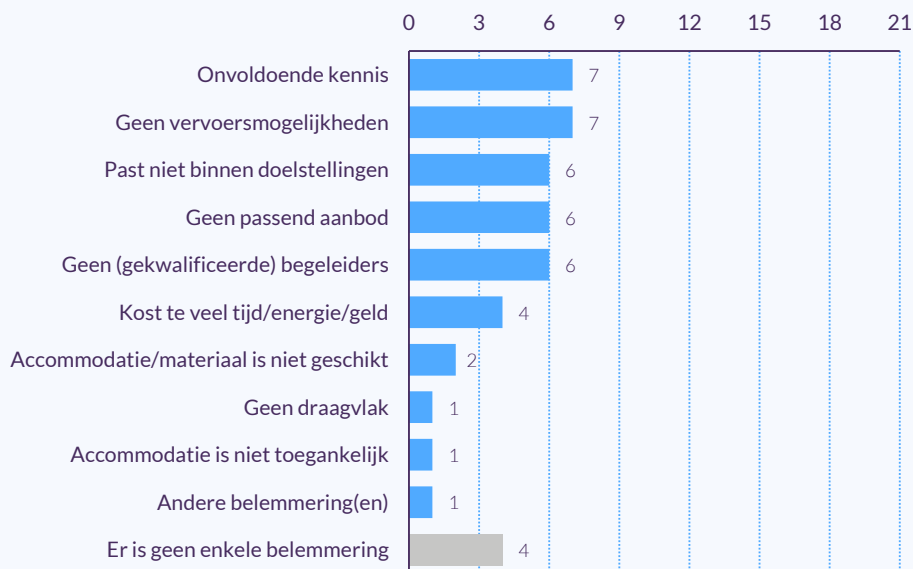
Bron: Mulier Instituut, bevraging cultuurorganisaties gemeente Zoetermeer, 2025.

Zeventien cultuurorganisaties geven aan één of meer belemmeringen te ervaren om meer leden/deelnemers uit specifieke doelgroepen te bereiken (figuur 3.19). De grootste belemmeringen zijn dat ze niet weten hoe de organisatie leden uit specifieke doelgroepen kan werven en dat ze niet beschikken over vervoersmogelijkheden om leden op te halen en weg te brengen als dat nodig is (beide zeven keer genoemd).

Figuur 3.19

Ervaren belemmeringen van cultuurorganisaties om meer leden/deelnemers uit specifieke doelgroepen te bereiken

(in aantallen, n=21)

Bron: Mulier Instituut, bevraging cultuurorganisaties gemeente Zoetermeer, 2025.

Andere redenen die organisaties noemen, zijn dat het ontbreekt aan passend aanbod voor leden uit specifieke doelgroepen, dat ze niet beschikken over gekwalificeerde begeleiders voor de doelgroep en dat het creëren van aanbod voor specifieke doelgroepen niet past binnen de doelstellingen van de organisatie (allemaal zes keer genoemd).

Vier organisaties ervaren geen enkele belemmering bij het bereiken van specifieke doelgroepen.

3.3 Conclusies & aanbevelingen cultuur

In deze paragraaf belichten we de belangrijkste resultaten over de organisatie en maatschappelijke betrokkenheid van de cultuurorganisaties in Zoetermeer. Ook doen we enkele aanbevelingen.

Zorgen om ontwikkelingen in ledental

De meeste (zeer) grote problemen ervaren de cultuurorganisaties bij de ontwikkeling van het aantal leden/deelnemers. Tien van de 21 verwachten dat de ontwikkeling van het ledental op de lange termijn een bedreiging zal vormen voor het voortbestaan van de organisatie.

Werving en behoud van leden is dan ook een belangrijk speerpunt in de beleidsplannen van cultuurorganisaties voor het komende jaar. Op één na hebben alle cultuurorganisaties een ledengroeiambitie. Daarnaast zijn zestien actief bezig met het introduceren van activiteiten om nieuwe leden of deelnemers te werven.

De gemeente kan cultuurorganisaties helpen met het werven van nieuwe leden door meer publiciteit. Breng cultuurorganisaties of de (online) cultuuragenda meer onder de aandacht via gemeentelijke communicatiekanalen (website, nieuwsbrief, social media, lokale krant, etc.). Of zet cultuurorganisaties in het zonnetje tijdens evenementen, zoals een markt of festival.

De cultuurorganisaties bestaan voor een groot deel uit oudere leden. Om het cultuuraanbod meer onder de aandacht te brengen bij kinderen is er Sjors creatief. Alle creatieve aanbieders binnen een gemeente krijgen hiermee de mogelijkheid om hun kennismakingsactiviteit te promoten, zowel online als in een kleurrijk boekje dat wordt uitgedeeld op basisscholen. Ook kan Sjors worden ingezet voor het promoten van sportaanbod (Sjors sportief en creatief).

Weinig beleidsaandacht voor werving en behoud van vrijwilligers

Naast het ledental ervaren cultuurorganisaties problemen met de ontwikkeling van het aantal vrijwilligers. Vijf organisaties geven aan hier een (zeer) groot probleem te hebben en de helft is nog op zoek naar (meer) vrijwilligers. Zeven organisaties hebben vacatures openstaan voor vrijwilligersfuncties.

Beleidsmatig gezien is de aandacht voor het vrijwilligersprobleem onderbelicht bij de cultuurorganisaties. Twee derde heeft momenteel geen actueel plan op papier voor de werving en het behoud van vrijwilligers. Daarnaast noemen maar twee organisaties werving en behoud van vrijwilligers als een van de belangrijkste speerpunten in het beleid voor het komende jaar.

Het is belangrijk dat cultuurorganisaties ook in hun beleid plannen opstellen over de omgang met vrijwilligers. De gemeente kan ze hierbij ondersteunen door voor alle organisaties in de cultuursector een algemeen beleid of actieplan gericht op werving en behoud van vrijwilligers te ontwikkelen. Ook kan de gemeente een cursus of workshop over dit thema organiseren voor cultuurorganisaties.

Verder kan de gemeente verkennen of vrijwilligerswerk bij cultuurorganisaties kan worden aangeboden in de vorm van een (maatschappelijke) stage- of werkervaringsplek of MDT-traject (maatschappelijke diensttijd). Voor dat laatste is een landelijke subsidie beschikbaar, waarbij verenigingen een financiële vergoeding ontvangen wanneer zij een MDT-traject faciliteren voor jongeren. Tegelijkertijd

vergroten cultuurorganisaties op deze manier hun maatschappelijke betrokkenheid en worden er meer jongeren betrokken bij cultuurorganisaties.

Ontevredenheid over beschikbaarheid van de accommodatie, met name voor opslag van materialen

De cultuurorganisaties zijn tevreden over de staat van de accommodatie waar zij gebruik van maken. De meeste ontevredenheid bestaat over de beschikbaarheid van de accommodatie. Zes organisaties geven aan niet op elk gewenst moment en conform behoefte over de accommodatie te kunnen beschikken. Met name de ruimte voor de opslag van materialen is beperkt. Vier organisaties geven aan hier te weinig capaciteit voor te hebben.

Het is aan te raden om een volledig overzicht te creëren van het gebruik en de bezetting van accommodaties. Dit maakt inzichtelijk waar en wanneer extra gebruik mogelijk is. Vervolgens kan de gemeente op basis van dit overzicht in gesprek gaan met de cultuurorganisaties die aangeven niet conform hun behoefte over een accommodatie te kunnen beschikken. Voor de opslag van materialen kan de gemeente inventariseren of het mogelijk is om afspraken te maken met andere verenigingen of organisaties over gedeeld gebruik van opslagruimte.

Financiën bij meeste organisaties op orde, maar blijft een aandachtspunt

Op het gebied van financiën zijn er enkele zorgen onder de cultuurorganisaties. Vier geven aan een (zeer) groot probleem te ervaren dat mogelijk ook het voortbestaan van de organisatie in gevaar brengt. Drie organisaties omschrijven hun financiële positie als minder gezond of zorgwekkend. De meeste organisaties kunnen jaarlijks aan hun financiële verplichtingen voldoen, maar er is bij veel organisaties weinig ruimte in het budget voor onverwachte uitgaven.

Veel organisaties zijn momenteel betrokken bij de subsidie van Fonds 1818 en gemeentelijke subsidies. Ook is er grote belangstelling voor de subsidie van het Fonds voor Cultuurparticipatie. De gemeente kan de cultuurorganisaties hulp of advies bieden bij dergelijke (externe) subsidieaanvragen, bijvoorbeeld door de inzet van een cultuurcoach. Verder kan de gemeente cultuurorganisaties ondersteunen bij grote investeringen (zoals instrumenten of decor) door garant te staan voor leningen via een cultuurfonds of lokaal stimuleringsfonds.

Weinig aandacht voor specifieke doelgroepen

De aandacht voor specifieke doelgroepen binnen cultuurorganisaties is beperkt. Slechts vier organisaties zijn actief bezig met het introduceren van activiteiten voor specifieke doelgroepen. Daarnaast hebben elf organisaties moeite om specifieke doelgroepen in de samenleving te bereiken en te betrekken bij de organisatie. De grootste belemmeringen die ze ervaren, zijn dat ze niet weten hoe ze leden uit specifieke doelgroepen kunnen werven en dat ze niet beschikken over vervoersmogelijkheden om leden op te halen en weg te brengen als dat nodig is.

De gemeente kan een cursus of workshop organiseren voor cultuurorganisaties om ze te voorzien van kennis en handvatten voor het betrekken van specifieke

doelgroepen. Ook kan de gemeente netwerkbijeenkomsten (bijv. een 'cultuurcafé') organiseren om kennisuitwisseling en samenwerking tussen cultuurorganisaties te stimuleren. Met de inzet van een cultuurcoach of cultuurmakelaar kan de gemeente de cultuurorganisaties helpen makkelijker in contact te komen met andere sectoren die zich ook bezighouden met specifieke doelgroepen, zoals onderwijs- of zorg- en welzijnsinstellingen.

Vergelijking sportverenigingen en cultuurorganisaties

In dit hoofdstuk leggen we de belangrijkste bevindingen van de sportverenigingen en de cultuurorganisaties in Zoetermeer naast elkaar.

Meeste problemen ervaren bij ontwikkeling aantal vrijwilligers

Voor zowel sportverenigingen als cultuurorganisaties is de ontwikkeling van het aantal vrijwilligers een groot aandachtspunt. Ongeveer een kwart van de cultuurorganisaties beschikt over te weinig vrijwilligers. Bij sport is dit bij drie op de tien verenigingen het geval. Bovendien zijn veel cultuurorganisaties en sportverenigingen nog op zoek naar (meer) vrijwilligers.

Toch is de aandacht voor werving en behoud van vrijwilligers in de praktijk vrij beperkt. Een aantal verenigingen en organisaties heeft nog geen taakomschrijvingen of plannen op papier voor de werving en het behoud van vrijwilligers. De gemeente kan bij zowel sport als cultuur ondersteunen bij het opstellen van vrijwilligersbeleid of het organiseren van kennis- of netwerkbijeenkomsten over dit onderwerp.

Meer zorgen over ontwikkelingen in ledental bij cultuurorganisaties

Cultuurorganisaties ervaren ontwikkelingen in het ledental als een groter probleem dan sportverenigingen. Bij sport geeft een op de vijf verenigingen aan dat de ontwikkeling van het ledental in de toekomst een bedreiging vormt voor het voortbestaan van de vereniging. Bij cultuur geldt dit voor de helft.

Het overgrote deel van de sportverenigingen en cultuurorganisaties heeft een ledengroeiambitie. Ruim een derde van de sportverenigingen verwacht dat het ledental het komende jaar ook zal toenemen. Van de cultuurorganisaties verwacht een kwart dit. De meeste sportverenigingen en cultuurorganisaties verwachten dat het ledental het komende jaar gelijk blijft.

Er zijn ook aanzienlijke verschillen tussen sportverenigingen en cultuurorganisaties in de opbouw van het ledenbestand naar leeftijd. Het ledenbestand van cultuurorganisaties bestaat gemiddeld voor de helft uit ouderen (49%) en nauwelijks uit jongeren (6%). Bij sportverenigingen is deze verhouding heel anders: 38 procent ouderen en 29 procent jongeren.

Ontevredenheid over beschikbaarheid van de accommodatie

Niet conform behoefte kunnen beschikken over de accommodatie is voor zowel sportverenigingen als cultuurorganisaties een punt van ontevredenheid. Dit geldt met name voor verenigingen en organisaties zonder eigen accommodatie. Bij

cultuurorganisaties gaat het niet alleen om beperkte capaciteit voor het uitvoeren van de activiteiten, maar ook om de beschikbare ruimte voor opslag van materialen.

De gemeente kan voor zowel sportverenigingen als cultuurorganisaties een overzicht creëren van de bezetting van de accommodaties, om hier vervolgens met ze over in gesprek te gaan. Wellicht liggen er kansen voor meer samenwerking tussen sportverenigingen en cultuurorganisaties door gedeeld gebruik van een accommodatie.

Goede interne samenwerking en verschillende aandachtspunten in beleid

De meeste sportverenigingen en cultuurorganisaties geven aan dat er een goede interne samenwerking is tussen bestuur, commissies, vrijwilligers en andere betrokkenen. Jaarlijks peilen wat er leeft bij de leden gebeurt nog niet bij allemaal even goed.

Voor zowel sport als cultuur is ledenbehoud en -werving het meest genoemde speerpunt in de beleidsplannen voor het komende jaar. Ook vinden zij allebei de sfeer en cultuur op en van de vereniging belangrijk. Cultuurorganisaties noemen ook samenwerking met andere (culturele en niet-culturele) organisaties veel, terwijl dit bij sportverenigingen minder vaak voorkomt in beleidsplannen.

Opvallend is dat het onderwerp werving en behoud van vrijwilligers bij cultuurorganisaties niet vaak voorkomt in de beleidsplannen, terwijl veel organisaties aangeven problemen te ervaren op dit vlak. Bij sportverenigingen is behoud en werving van vrijwilligers het meest genoemde speerpunt in de beleidsplannen van de afgelopen jaren én ook een van de meest genoemde voor het komende jaar.

Meeste sportverenigingen en cultuurorganisaties financieel gezond

Drie kwart van de sportverenigingen omschrijft hun financiële situatie als (zeer) gezond. Bij cultuur geldt dit voor twee derde van de organisaties. De meeste sportverenigingen en cultuurorganisaties kunnen jaarlijks aan alle financiële verplichtingen voldoen. Een aantal heeft niet altijd ruimte binnen de begroting voor onverwachte uitgaven.

Veel betrokkenheid bij maatschappelijke projecten en samenwerkingen

Het overgrote deel van de sportverenigingen en cultuurorganisaties heeft het afgelopen jaar samengewerkt met één of meerdere partijen. Bij beide was de gemeente een van de meest genoemde samenwerkingspartners. Sportverenigingen werkten relatief vaker samen met onderwijsinstellingen dan cultuurorganisaties. Bij beide is veel belangstelling voor nieuwe samenwerkingen.

Cultuurorganisaties waren het afgelopen jaar iets vaker betrokken bij projecten, regelingen, activiteiten en/of functionarissen dan sportverenigingen. Bij cultuur ging het hierbij vooral om subsidies. De meeste sportverenigingen en cultuurorganisaties hebben belangstelling om het komende jaar betrokken te blijven of worden bij projecten, regelingen, activiteiten en/of functionarissen.

Bijlage 1 – Methodiek vitaliteitsindex sportverenigingen

Berekening score organisatiekracht

Organisatiekracht bestaat uit vijf criteria: beleid, leden, kader, accommodatie en financiën. Elk criterium van organisatiekracht bestaat uit vragen van de verenigingsmonitor waarop verenigingen een score krijgen.

De verenigingen kunnen op elk criterium maximaal 100 punten halen. Ze scoren een onvoldoende wanneer ze minder dan 40 procent van de punten voor een criterium halen. Een score 'matig' staat voor 40 tot en met 59 procent van het totaal aantal punten, een score 'voldoende' voor 60 tot en met 79 procent en een score 'goed' voor 80 procent of meer van de punten.

De totaalscores van alle vijf de criteria bepalen de totaalscore voor organisatiekracht, waardoor verenigingen op deze totaalscore maximaal 500 punten kunnen behalen. Deze totaalscore delen we vervolgens opnieuw in onvoldoende, matig, voldoende en goed in, volgens de hierboven genoemde indeling.

Berekening score maatschappelijke oriëntatie

De maatschappelijke oriëntatie bestaat uit twee criteria: maatschappelijke intentie en maatschappelijke activiteit. Maatschappelijke activiteit staat voor de mate waarin verenigingen actief een maatschappelijke rol vervullen: wat ondernemen en organiseren verenigingen in het kader van een bredere maatschappelijke oriëntatie? Maatschappelijke intentie staat voor de houding van verenigingen ten opzichte van een actieve bredere maatschappelijke rol: zijn verenigingen van plan een bredere maatschappelijke oriëntatie op zich te nemen?

Verenigingen kunnen op het criterium maatschappelijk actief maximaal 100 punten en op het criterium maatschappelijke intentie maximaal 70 punten halen. Ze scoren onvoldoende als ze minder dan 40 procent van de punten voor een criterium halen. Een score 'matig' staat voor 40 tot en met 59 procent van het totaal aantal punten, een score 'voldoende' voor 60 tot en met 79 procent en een score 'goed' voor 80 procent of meer van de punten.

De scores op de beide criteria bepalen de uiteindelijke totaalscore op de index maatschappelijke oriëntatie. Dit betekent dat verenigingen maximaal 170 punten kunnen halen. Deze totaalscore delen we vervolgens in dezelfde indeling van onvoldoende, matig, voldoende en goed in.

Toelichting totaalscores

De totaalscores voor zowel organisatiekracht als maatschappelijke oriëntatie zijn een optelsom van de onderliggende criteria. Dit betekent dat een vereniging die een onvoldoende op de totale organisatiekracht haalt, niet per definitie op elk criterium een onvoldoende heeft behaald. Een vereniging kan bijvoorbeeld drie keer een onvoldoende, één keer een voldoende en één keer een goed hebben gescoord.

Gemiddelde scores

De gemiddelde score staat voor het gemiddelde aandeel van het maximaal te behalen aantal punten. De gemiddelde score is te vergelijken met het geven van een cijfer: een gemiddelde score van 7,5 betekent dat verenigingen gemiddeld een cijfer van 7,5 scoren op dat criterium en daarmee een voldoende behalen (≥ 8 is een 'goed'). De gemiddelde score kan aanvullend werken bij de interpretatie van de scores.

Bijlage 2 – Responsoverzichten

Tabel B2.1

Responsanalyse sportverenigingen Zoetermeer naar verenigingsomvang

	Populatie		Responsgroep	
	Aantal	Percentage	Aantal	Percentage
Klein (≤50 leden)	58	41%	18	32%
Middelklein (51 t/m 100 leden)	31	22%	11	19%
Middelgroot (101 t/m 250 leden)	14	10%	7	12%
Groot (>250 leden)	37	26%	21	37%
Totaal	140	100%	57	100%

Bron: op basis van gegevens van de gemeente Zoetermeer.

Tabel B2.2

Responsanalyse sportverenigingen Zoetermeer naar type sport

	Populatie		Respons	
	Aantal	Percentage	Aantal	Percentage
Binnensport	90	64%	28	49%
Buitensport	50	36%	29	51%
Totaal	140	100%	57	100%

Bron: op basis van gegevens van de gemeente Zoetermeer.

Tabel B2.3**Responsanalyse cultuurorganisaties Zoetermeer naar organisatieomvang**

	Populatie		Responsgroep	
	Aantal	Percentage	Aantal	Percentage
Klein (≤50 leden)	41	76%	15	71%
Middelklein (51 t/m 100 leden)	11	20%	5	24%
Middelgroot (101 t/m 250 leden)	0	0%	0	0%
Groot (>250 leden)	1	2%	1	5%
Onbekend	1	2%	0	0%
Totaal	54	100%	21	100%

Bron: op basis van gegevens van de gemeente Zoetermeer.

Tabel B2.4**Responsanalyse cultuurorganisaties Zoetermeer naar cultuursector**

	Populatie		Respons	
	Aantal	Percentage	Aantal	Percentage
Architectuur	2	4%	1	5%
Beeldende kunst	2	4%	1	5%
Dans	2	4%	0	0%
Erfgoed	1	2%	1	5%
Film	1	2%	1	5%
Fotografie	1	2%	1	5%
Koor	24	44%	8	38%
Muziekfestival	1	2%	0	0%
Orkest	10	19%	3	14%
Theater	12	22%	5	24%
Totaal	54	100%	21	100%

Bron: op basis van gegevens van de gemeente Zoetermeer.

Tabel B2.5**Vergelijking steekproeven verenigingsmonitoren gemeente Zoetermeer 2022 en 2025 op basis van omvang sportverenigingen**

	2022		2025	
	Aantal	Percentage	Aantal	Percentage
Klein (≤ 100 leden)	23	37%	24	42%
Middelgroot (101 t/m 250 leden)	17	27%	14	25%
Groot (>250 leden)	22	35%	19	33%
Totaal	62	100%	57	100%

Bron: Mulier Instituut, bevraging sportverenigingen gemeente Zoetermeer, 2022 & 2025.

Tabel B2.6**Vergelijking steekproeven verenigingsmonitor gemeente Zoetermeer 2022 en 2025 op basis van type sport**

	2022		2025	
	Aantal	Percentage	Aantal	Percentage
Binnensport	31	50%	24	42%
Buitensport	27	44%	30	53%
Beide	4	6%	3	5%
Totaal	62	100%	57	100%

Bron: Mulier Instituut, bevraging sportverenigingen gemeente Zoetermeer, 2022 & 2025.

Tabel B2.7**Vergelijking steekproeven verenigingsmonitoren gemeente Zoetermeer 2022 en 2025 op basis van omvang cultuurorganisaties**

	2022		2025	
	Aantal	Percentage	Aantal	Percentage
Klein (≤ 100 leden)	24	86%	18	86%
Middelgroot (101 t/m 250 leden)	3	11%	1	5%
Groot (>250 leden)	1	4%	2	10%
Totaal	28	100%	21	100%

Bron: Mulier Instituut, bevraging cultuurorganisaties gemeente Zoetermeer, 2022 & 2025.

Tabel B2.8**Vergelijking steekproeven verenigingsmonitoren gemeente Zoetermeer 2022 en 2025 op basis van cultuursector**

	2022		2025	
	Aantal	Percentage	Aantal	Percentage
Beeldende kunst en design	0	0%	1	5%
Fotografie en film	2	7%	2	9%
Historie en erfgoed	0	0%	1	5%
Muziek/instrumentaal	7	25%	3	14%
Theater	13	47%	6	29%
Zang	4	14%	7	33%
Overig	2	7%	1	5%
Totaal	28	100%	21	100%

Bron: Mulier Instituut, bevraging cultuurorganisaties gemeente Zoetermeer, 2022 & 2025.

Niels Meulenbroeks
n.meulenbroeks@mulierinstituut.nl

Petra Schep
p.schep@mulierinstituut.nl

Janine van Kalmthout
j.vankalmthout@mulierinstituut.nl